

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.

Pe jum. an . . . 12 .

Pe o lună . . . 2 .

Num. de Duminică

Pe un an . . . 4 Cor.

Pentru România și :

America . . . 10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-

mania și străinătate pe

un 40 franci.

TRIBUNA

 REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Deák Ferenc-utca 20

 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.

 Manuscripte nu se în-
 poiază.

 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 37.

M. Sa Regele.

Cu ocaziunea jubileului Său Majestatea Sa împăratul s'a îndurat a ușura ori a ierta chiar pedepsele multor osândiți, cari au dat dovezi de căință, și-a făcut-o aceasta și ca Rege Apostolic, pentru țările atârătoare de coroana Sa ungară.

Monarh constituțional, Majestatea Sa exercită dreptul de grafiere, se înțelege, numai în virtutea inițiativei luate de miniștrii săi răspunșabili, iar aceștia au luat inițiativa fără îndoială din propriul lor îndemn și nu din vre-o particulară milă către cei ce zăceau prin temnițe, ci pentruca cu ocaziunea unei sărbători atât de mari milosul nostru Monarh să aibă mulțumirea de a fi alinat multe dureri.

Așa se prezintă și așa și trebuie să se prezente lucrurile în toate capetele sănătoase.

Sunt însă și capete, în care ele se prezintă altfel.

Domnul Dr. T. Mihali, așa ni-se spunea sunt acum vre-o două săptămâni, a stăruit pe lângă ministrul de justiție al Ungariei să treacă în lista celor propuși pentru grafiere și pe cei osândiți pentru delicta politice și a primit răspunsul, că așa ceva nu i-a trecut Majestații Sale Regelui prin minte.

Intreită lipsă de bun simț.

Nici nu Majestații Sale, ci ministrului avea să-i treacă prin gând așa ceva.

E o uimitoare lipsă de bun simț să măr-

turisești, făcând o asemenea declarațiune, că ai luat inițiativa — nu pentrucă țineai să-i faci monarhului o mulțumire, ci pentru că ți s'a cerut să o ei.

Osândeles se pronunță toate în numele M. S. Regelui, dar fără îndoială pe răspunderea judecătorilor, cari iau numele Regelui în deșert când fac vre-o nedreptate. E dar învederat, că și grațierile se fac pe răspunderea ministrului de justiție, care abuzează de încrederea Regelui propuind pentru grafiere oameni, cari nu sunt vrednici de ea.

Dacă eră deci om cu capul limpede, ministrul dedea răspunsul, că pentru grafierea celor osândiți în procese el nu primește răspunderea și dedea loc la presupunerea, că regele n'o dorește.

Noi știm, că Majestatea Sa și ca împărat, și ca Rege urmărește cu viață măhnire părintească luptele, pe cari consilierii săi le întrețin spre marea nenorocire a țării între maghiari și ceilalți concetățeni ai lor. Ar fi simțit dar o viață mângâiere, dacă ministrul i-ar fi făcut o asemenea propunere drept dovadă, că cel puțin în zi de mare sărbătoare luptele aceste se curmă.

Stăruind dar, dl Dr. T. Mihali nu numai a săvârșit din devotament către monarh un act de abnegațiune, dar i-a făcut și ministrului un serviciu încredințându-l, că adversarii guvernului vor primi cu viață recunoștință actul de grație al Suveranului.

Lipsit trebuie să fie cu desăvârșire de bun simț ministrul, care nu vrea ori nu știe să profite de asemenea servicii.

Nu eră nevoie de stăruințele unui fruntaș al opozițiunii pentru ca un om cu judecată sănătoasă să profite de ocaziune, pentruca, făcându-i monarhului o mulțumire, să moaie multe inimi, să frângă multe voințe și să dezarmeze pe mulți dintre cei azi îndârjiți.

Acum eră ocaziunea de a săpa în toate inimile simțământul, că în numele Majestații Sale Regelui se distribuie nu numai loviturile, ci și grațierile și că împăratul n'a fost mai milos decum e Regele.

N'a vrut însă Excelența Sa Domnul ministru, deși putea să știe mai bine decât orisicine, că Majestatea Sa ar fi săvârșit cu viață mulțumire actul de grație.

N'a ținut, precum se vede, guvernul ungar și nu ține tot atât de mult ca noi, ca vorba »Rege« să le sune tuturora bine la ureche.

O sută de milioane pentru colonizări. În budgetul pe anul viitor, prezentat camerei de dl prim-ministru Wekerle, să află înscrisă o sumă de 10 milioane pentru colonizări. Suma aceasta va forma numai rata cea dintâie pentru marea operă de colonizări pe care guvernul o va întreprinde în scop de-a întări elementul unguresc în țara asta. În total se va cheltui pentru acest scop suma de 100 de milioane de coroane împărțită pe un period de 10 ani. Ziarele ungurești salută cu mare bucurie hotărârea ministrului spunând că e de o în-

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Edmondo Di Amicis.

I N I M A.

Directorul.

Vineri, 18 Noembrie.

Coretti eră foarte vesel azi dimineață pentrucă a venit să aziste la examenul lunar profesorul lui de a doua, Coatti, un om nalt, cu o clai de păr creț, cu o barbă cât o mătură, cu doi ochi mari și negri și cu un glas ca tunetul. Profesorul Coatti amenință mereu pe băieți, zice că-i face bucăți, și că o să-i ducă de gât la poliție, și se uită așa de rău, că te sperie, dar nu pedepsește pe nimeni, ba din contră, zimbăște în barbă, fără să se bage de seamă.

Cu Coatti sunt opt profesori, împreună cu un suplinitor mic și fără barbă, de pare că e un băiețandru.

Este un profesor de a patra, șchiop, înfășurat cu o cravată de lână, veșnic plângându-se că-l dor oasele, de când a stat, ca profesor de țară, într'o școală igrasioasă. Un alt profesor de a patra este bătrân, alb de tot și a fost profesor la orbi. Este unul îmbrăcat bine, cu ochelari, cu o mustăcioară bălană, căruia îi zice *advocatul*, pentrucă, fiind profesor, a învățat și s'a făcut avocat, și a făcut și o carte, un abecedar. Profesorul de gimnastică este un tip de soldat, a fost cu Garibaldi și la gât are urma unei răni, o lovitură de sabie din bătălia dela Millazzo. Pe urmă, este directorul, nalt, chel, cu ochelari de aur, îmbrăcat

în negru și încheiat totdeauna până sub bărbie. Este așa de bun cu băieții, că dacă sunt chemați în cancelarie pentru vr'o observație, nu i ceartă, dar îi ia de mână, le zice atâtea și atâtea, că nu trebuie se mai facă așa, că trebuie să se căiască, că trebuie să fâgăduiască că o să fie cuminți, și vorbește așa de blând, cu un glas așa de dulce, că toți băieții ies din cancelarie cu ochii roșii, mai rău decât de i ar fi p-depsit.

Bietul director, el vine cel dintâi în școală, așteptând pe băieți și ascultând pe părinți și seara când profesorii au luat drumul casei, el mai dă un ocol școlii ca să vadă dacă băieții nu au rămas pe stradă ca să se jace sau să-i umple ghiozdanele de nisip și pietre, și ori de câte ori apare la un colț, așa nalt și negru cum este el, stoluri de băieți se risipesc lăsând penițele și bilele cu cari se jucau, iar el îi amenință cu degetul de departe, cu fața lui iubitoare și tristă.

De când i-a murit copilul, zice mama, nimeni nu l-a mai văzut răsând. Copilul lui își făcea armata când a murit, iar directorul îi are portretul pe masă în cancelarie. După nenorocirea aceia voiă să plece din școală, își și făcuse petiția de retragere la pensie, o ținea pe masă, așteptând s'o trimeată de azi pe mâne, căci îi părea rău să se despartă de școală și de copii.

Zilele trecute eră hotărât să-și dea dimisia, și tata, care în ziua aceia eră în cancelarie, îi zicea:

— Ce păcat, domnule director, că părăsiți școala.

În minutul acela intră un băiat însoțit de tatăl său și ceru să fie înscris din altă școală în a noastră pentrucă se mutase cu casa în apropiere. Văzând băiatul directorul tresări, se uită lung la

el, se uită la portretul după masă, privi din nou băiatul luându-l lângă el și ridicându-i capul în sus. Copilul acela semănă foarte mult cu fiul său mort

— Prea bine! zise directorul; înscrise pe băiat, lăsă să plece tată și fiul și rămase pe gânduri.

— Ce păcat că părăsiți școala; repetă tata. Atunci directorul luă petiția sa după masă, o rupse în două și zise:

— Nu o voi părăsi.

Soldații.

Marți, 22 Noembrie.

Fiul său își făcea tocmai armata când a murit; iată de ce directorul, după ce ieșim din școală, se duce în totd'auna pe corso ca să vadă soldații. Eri treceă un regiment de infanterie și vr'o cincizeci de băieți începură să sară în jurul muzicii bătând tactul cu liniile în ghiozdane. Noi stam pe trotuar și ne uitam: Garrone, mușcând dint'o bucată de pâine; Voltini acela îmbrăcat bine și care se scutură mereu; Precassi, băiatul fierarului îmbrăcat cu haina lui tatăl său; Franti cu fața lui antipatică; calabrezul; »zidarul« Crassi; ba eră și Robertti, băiatul căpitanului de artilerie, acela care a scăpat pe un copil de a nu-l călca omnibusul și care acum umblă în cărji.

Franti răsă de un soldat ce șchiopătă; dar numai decât simți o mână că i se pune pe umăr se întoarse, eră directorul.

— Franti, îi zise directorul, a râde de un soldat când este în front, care nu se poate răzbună nici nu-ți poate răspunde, este ca și cum ai insulta un om legat: e o mișelie.

semnătate epocală pentru dezvoltarea poporului unguresc.

Pe noi însă ne cuprinde răsvrătirea cea mai adâncă gândindu-ne cum sumele aceste uriașe sunt stoarse și din vlagă poporului nostru care nu are dreptul decât de-a plăti nu însă de-a cere o soartă mai bună. Dacă este un popor care prin sângele său vărsat în trecut, prin virtuțile sale de azi și prin sărăcia cea neagră care-l suge ar avea dreptul cel dintâi de-a cere un ajutor, de-a cere pământuri, acareturi școale, și alte îmbunătățiri, este de sigur poporul celor trei milioane de români.

Când ne gândim la sutele și miile de sate, la milioanele de țărani români loviți, storși și batjocoriți de cârmuitori, trăind pe locurile cele mai neroditoare ale țării, muncind din noapte până iarăși în noapte pentru a smulge pământului pietros o coajă de mălăi uscat, și când ne gândim că tot ei vor trebui să plătească pământul și huzurul altui neam deprins cu trai ușor, ne întrebăm, când va răsări în sfârșit dreptatea și pentru poporul acesta?

Aehrenthal la Wekerle. Ministrul de externe dl Aehrenthal a avut ieri la orele 9 a. m. o convorbire mai lungă cu primul-ministru Wekerle.

Camera deputaților. După două ședințe, camera deputaților s'a ajurnat pe timp nehotărît. Ședințele cele mai apropiate vor fi probabil prin 20 Octomvrie.

Sărbărea dela Călugăreni.

Damincea a avut loc o frumoasă serbare școlară la monumentalul lui Mihai Viteazul dela Călugăreni, pentru comemorarea strălucitei izbâzni a armatei marelui voevod împotriva armatei turcești condusă de Sinan-Pașa la 13 August 1595.

Sosirea dlui ministru Haret. — Serviciul divin.

La orele 9 dimineața se afla în fața pavilionului în cătunul „Crucea de piatră”, care e la distanță de un chilometru de comuna Călugăreni: e

levii școalelor din împrejurările Călugărenilor, în uniforme de mici dorobanți, elevii școlii inferioare de meserii din Clejani, învățătorii școalelor rurale din Vlașca și delegații școalelor din Ilfov.

La orele 9 și 25 minute sosește cu automobilul din Bacurești dl Spiru C. Haret, ministrul școalelor, însoțit de dl Ion T. Ghica, inspector general administrativ, N. Poenaru-Iatan, prelectul județului și Jean Dumitrescu șef de cabinet.

Micii dorobanți dau onorurile. Muzica intonează un marș.

În pavilionul frumos decorat cu portretele familiei regale și princiare și cu verdeață, se începe oficierea unui parastas în memoria marelui voevod Mihai și a familiei sale de către protoereal N. Popian, asistat de mulți preoți, după care urmează un Te-Deum.

Dl N. Poenaru-Iatan, prefectul județului, spune că serbarea de azi e de o mare însemnătate culturală și dlui ministru Haret îi revine meritul cel mare întrucât d sa a luat inițiativa organizării ei.

Pilda cea mai mare dată de străbunii noștri, prin devotamentul și supunere la legi, să ne călăuzească pretutindeni.

Numai pe cale pașnică și dând ascultare legilor țării și fruntașilor noștri actuali, conducători ai armatei, putem să ne menținem independența și să întrezărim viitorul nostru, care e uniunea tuturor românilor.

D-sa termină strigând: „Trăiască M. S. Regele”, iar muzica intonă imnul regal.

Mai vorbesc d-nii N. Droc Barcian, N. Bălanescu, V. Nicolescu și Ioan T. Ghica.

Cuvântarea dlui ministru Sp. Haret.

Dl ministru al cultelor și instrucțiunii spune că una din puternicele personalități care nu va fi uitată de români, este Mihai Viteazul, căci el a dat viață românilor atunci când țările române se găseau în cea mai penibilă situație.

D sa descrie apoi care era situația țărilor române înainte de urcarea lui Mihai pe tron. Continuând, spune: astăzi trebuie să aducem prinosul nostru de recunoștință aceluia care a contribuit la eternizarea românismului, aceluia care a intrapat idealul nostru național de care nu ne-am despărțit și nici că ne vom despărți.

După atâta timp dela mișeascaucidere a lui Mihai, ne veni rândul și nouă să spunem lumii întregi cine suntem și să dăm dovadă că noi n'am uitat vitejia strămoșească.

Am făcut dovada la Grivița, la Smârdan, la Plevna. Acolo am dat dovadă că nu vom renunța la idealul nostru.

Să mulțumim lui Dumnezeu că n'am trăit în acele timpuri de restriște și că trăim astăzi când putem prezice un viitor mare românismului.

Dl Haret se adresează apoi soldaților, îndemnându-i la datorie, de asemenea și copiilor, cei cari vor fi chemați mâine ca oșteni, să caute să îndeplinească visul românismului.

Să ridicăm rugi ferbinți cerului pentru binele patriei și românilor de pretutindeni, încheie dl ministru, rugându-ne în același timp și pentru deplina sănătate a M. S. Regelui, mulțumită căruia vedem starea înfloritoare a României.

Trăiască M. Sa Regele și Augusta Sa familie! Muzica intonează imnul regal.

După aceasta corul adulților din Balbucata execută „Marșul Călugărenilor”, iar corul învățătorilor, sub conducerea dlui Popescu-Pasărea, „Steagul nostru” și „Mihaiu scăpând stindardul”.

Corul școlii din Călugăreni, sub conducerea dlui Popescu, învățător, intonează exelent „Doina”.

Corul adulților și învățătorilor mai intonează „Pe al nostru steag” și „Lugojanca”.

După aceasta s'a făcut defilarea micilor dorobanți, a școlii de meserii din Clejani, și companiei de infanterie de rezervă.

Masa. — Toasturile.

La amiază s'a servit masa în localul școlii. Au luat parte dl ministru Haret, toți șefii autorităților din Giurgiu, în frunte cu dl Ghica inspector general administrativ, și prefectul dl Poenaru-Iatan.

În același timp s'a servit celor 120 de învățători o masă care a fost aranjată în spatele pavilionului de recepție. În timpul mesei, muzica reg. 5 Vlașca a intonat diferite arii.

Dl ministru Haret și însoțitorii, terminând dejunul, au venit la masa învățătorilor.

Protoereul N. Popian a băut pentru dl Ministru Haret, despre care spune că cu mari sacrificii a adus cea mai caldă apărare corpului învățătoresc, atunci când învățătorii fuseseră taxați ca instigatori.

Dl ministru Haret a spus că apărarea învățătorilor, de inzulă ce li-se adusesse, era o datorie sacră întrucât rolul învățătorilor în stat este foarte mare. Corpul învățătoresc va trebui încă să lupte pe tărîmul cultural căci vrăjmașii lui n'au desarmat.

Ridică paharul urând sănătate și activitate continuă corpului învățătoresc și preoțesc din Vlașca. Aveți în vedere, spune dl ministru, că activitatea voastră trebuie închinată binelui patriei.

Învățătorul Vasilescu Radovan (Toporu) relevă munca dlui ministru Haret care a lucrat și lucrează pentru ridicarea corpului didactic și edu-

Franti se făcu nevăzut.

Soldații treceau în șiruri de câte patru, asudați și plini de praf, iar puștele străluceau în soare.

Directorul zise:

— Băieți, iubiți soldații. Ei sunt apărătorii noștri, și dacă mâine o armată străină ar amenința țara noastră, ei se vor expune morții pentru noi. Sunt copii și ei, au căți-va ani mai mult ca voi; și ei se duc la școală; și între ei, ca și între noi, sunt și bogați și săraci. Din toate părțile Italiei sunt aici, se cunosc după fețe: lată t ec Siciliani, Sardinii, Napoletani, Lombardii. Regimentul acesta este vechi, unul din acele regimente, cari s'a luptat la 1848. Soldații nu mai sunt aceiași, dar steagul este același. Câți au murit în jurul aceluia steag, douăzeci de ani înainte de a vă naște voi, ca să ne apere țara.

— Uite steagul, zise Garrone.

Văzurăm nu departe de noi steagul care flutură peste capetele soldaților.

— Ascuțați copiii, zise directorul, când va trece tricolorul*) ridicați mâna la frunte și salutați-l.

Steagul, dus de un ofițer ne trecu prin față,

*) Bandiera italiană este tricoloră: roșu, alb și verde. Nota Trad.

decolo at și sdrențuit, cu decorațiile infipte pe lemn.

Noi toți duserăm mâinile la frunte. Ofițerul ne privi, zîmbi și ne răspunse la salut cu mâna.

— Bravo băieți! zise cineva dela spate. Ne întoarșerăm și văzurăm un domn bătrân, care avea la haină panglica albastră a războiului din Crimeea: un ofițer la pensie.

— Bravo, zice din nou, ați făcut o faptă frumoasă.

În acest timp, muzica ocolea colțul, însoțită de un stol de băieți, ale căror strigăte vesele împreună cu cântecul muzicii, păreau un cântec de război.

— Cine respectă steagul de mic, mai zise bătrânul, va ști să-l apere ca mare.

Protectorul lui Nelli.

Miercuri, 23 Novemvrie.

Ieri se uită la soldați și Nelli, — bietul cocoșat! — dar cu un aier ca și cum ar fi vrut să zică: eu n'o să fiu nici odată soldat.

Nelli e bun, învață, dar e așa de slab și răsuflă greu! Are un șorț lung negru lucios.

Mamă sa, o doamnă mărunță și bălană, îmbrăcată în negru, vine să-l ia dela școală, ca să

nu se grămădească cu cei alți; și cum îl mângăie! La început, pentru că a e nenorocirea de a fi cocoșat, mulți băieți își rideau de el și-l dau cu ghi zdanul în cocoșe, dar el se făcea că nu vede și nu spune nimic mamei sale, ca să nu sufere văzând că fiul ei este de risul școlii; mai bine tăcea și plângea cu capul pe bancă. Dar într-o dimineață Garrone strigă în gura mare:

— Cine s-o mai legă de Nelli li dau o palmă de cade jos.

Franti nu ținu în seamă, palma răsună, amicul căzu în bancă, dar de atunci, n'a mai zis nimic lui Nelli.

Profesorul l-a pus pe Garrone alături în bancă și ei s'au făcut prieteni. Nelli iubeste mult pe Garrone, și de abia intrat în școală îl caută; nu pleacă niciodată fără să-i zică: Adio, Garrone. Și tot așa face și Garrone.

Dacă lui Nelli îi cade condeiul sau o carte, Garrone se pleacă și i-o ridică, așa ca să nu se ostenească Nelli; îl ajută să-și pună cărțile în ghiozdan și să se îmbrace. Pentru toate acestea, Nelli îl iubeste, se uită mereu la el și dacă profesorul laudă pe Garrone, îi pare bine ca și cum l'ar lauda pe el.

Nelli trebuie să fi spus totul mamei sale, și

Bănci de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de biurouri
și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

cașunele tineretului. Bea în sănătatea dlui ministru. (Vii urale).

Corul învățătorilor întonează mai multe arii. În acest timp sosesc și 28 de elevi ai școlii de meserii din București, cari au venit cu trenul până la Comana, iar de aici pe jos până la Călugăreni. Apoi sătenii au făcut o horă mare.

La orele 1 și 30 m., dl ministru Haret și cei cu care venise s'au înapoiat la București.

Malorul Chirișescu, inspectorul general militar-scolar, a ținut o patriotică cuvântare micilor doborâni, cari erau așezați pe două rânduri în fața primăriei.

La orele 4, toți cari au luat parte la serbare s'au reîntors în comunele lor.

Din România.

A. S. R. Principele Ferdinand al României a sosit luni dimineață la Viena, venind din Sigmaringen.

La orele 9 dimineața, Principele moștenitor și-a continuat călătoria spre Sinaia.

Alteța Sa Regală va sosi în București dela Sinaia astăzi seară.

În București, Alteța Sa Regală va continua călătoria până la Murfatlar, pe câmpul manevrelor.

Manevrele. Dl colonel Alex Socec, directorul cavaleriei din ministerul de război și arbitru manevrelor de cavalerie din Dobrogea, a plecat luni seara pe câmpul de manevre.

Manevrele parțiale ale trupelor de infanterie vor începe la 15 Septembrie.

Manevrele de cavalerie din Dobrogea vor avea loc la Sorogea și Kioricesmea.

Cartierul general a fost instalat la Cogealac.

Lucrările dela mănăstirea Sinaia sunt terminate în zidărie. Restaurarea definitivă se va sfârși în cursul lunii Octombrie a. c.

Aceste lucrări se execută sub îngrijirea d-lui Stăie Gh. Ciortan, arhitectul Eforiei spitalelor civile.

Dl Tzigara-Samurcaș, directorul muzeului de etnografie din capitală, a vizitat aceste lucrări. D-ns spune că lucrările de restaurare ce se fac la mănăstirea Sinaia vor reda perfect tipul mănăstirii de dinainte de incendiu.

Situația politică.

Conferința partidului național. — Andrassy se rostește pentru votul plural. — Andrassy convinge pe deputați unguri. — Agitația socialiştilor.

Conferința partidului național.

In ședința de ieri a camerei partidele ungurești au nesocotit cu desăvârșire dorința partidului național de-a alege pe deputații Polyt, Lucaci și Hodza în delegațiuni. Ieri partidul național s'a întrunit în localitățile clubului discutând mult și cu mare indignare această nouă sfidare a celor mai elementare principii parlamentare. Conferința clubului a hotărât în unanimitate ca toți deputații naționali cari au vre-un post într'unul din secțiunile camerei să-și dea demisia din aceste funcții pentru a demonstra contra coaliției.

In club este mare indignarea și revolta deputaților noștri contra declarațiilor ministrului Andrassy ca răspuns la interpelarea deputatului Vlad. Deputații noștri socotesc că votul plural e eludarea votului universal și nădăjduiesc că toate elementele democratice din țară se vor uni în lupta pentru votul universal regal și secret.

Andrassy se rostește pentru votul plural.

Interpelarea de ieri a dlui Aurel Vlad asupra votului plural a fost un preludiu al luptelor epocale pentru votul universal cari vor începe toamna aceasta. Strămtorat de energicele cuvinte ale deputatului român, ministrul Andrassy a fost nevoit să mărturisească îndirect, că *votul plural va fi unul din principiile fundamentale ale proiectului său de reformă electorală.* Dacă aceasta ar fi neadevărat, fără îndoială contele Andrassy nu ar fi scăpat prilejul de a stârni o impresie bună în țara întreagă desmițându-l.

Mai mult chiar, ministrul nu s'a rușinat să recunoască în mod direct, că mesajul regal a fost anume formulat astfel de guvern încât să nu fie vorba acolo decât de *votul universal.* Acest cuvânt vag poate fi tălmăcit într'un senz atât de larg, încât nu

exclde și votul plural care va acorda tuturor cetățenilor cel puțin un vot și va fi deci *universal.* Ei bine, acest chițibuș este într'adevăr demn de »marea națiune de juristi« ce s'au pretins ungurii întotdeauna și orice avocăță'uș întortochetor și răstălmăcitor de cuvinte (căci aceasta va se zică *jurisprudența* la unguri) ar fi mândru de acest cap de operă de șiretenie în redactarea unui act public.

Avem însă și altă confirmare mai pozitivă a pluralității votului în proiectul guvernului. Iată-o.

Andrassy »convingând« pe deputați unguri.

Pe culoarele camerei s'au petrecut lucrări tot atât de importante ca în incintă. Ministrul Andrassy, de altcum un om închis și cam noros, ieri a fost comunicativ și vorbăreț din cale afară. Grupuri-grupuri deputații se adună în jurul lui, chestionându-l despre reforma electorală și mai ales despre împărțirea cercurilor electorale de care își tem mandatele. Ministrul a intrat în vorbă cu ei silindu-se pe față să i »convingă« de necesitatea votului plural. Deputații coaliției ce-i drept nu prea trebuie convinși, căci guvernul i-a »convins« de mult pe rând pe toți cu alte »argumente« de un sunet mult mai plăcut decât expunerile seci, abstracte și adesea încrucate ale d-lui Andrassy.

— Ce este cu împărțirea cercurilor electorale? a întrebat un deputat.

— Nu vă pot da încă lămuriri asupra acestui punct. Aveți răbdare până în *Octombrie* sau *cel mult până la începutul lui Noembrie*, când voi prezintă camerei toate proiectele referitoare. (Observăm: o nouă amânare și o nouă călcare de cuvânt. Ministrul făgăduise astăvară cu cuvântul său că le va prezintă în cele dintâi zile ale lui Octombrie, acuma vorbește deja de Noembrie).

Ministrul a mai spus că față cu proiectul-atenat al lui Kristóffy el caută să păzească interesele specifice ungurești și supremația poporului unguresc.

Despre *votul plural* el a spus că este singurul mijloc de apărare eficace al intereselor ungurești și totuși se miră că pretulindeni să face o mare agitație împotriva ei. Ministrul a spus că *primește zilnic o mulțime de telegrame de protestare împotriva votului plural.* Aprobă ea să se dea și păturilor adânci ale poporului drept de vot, dar nu să poată să se dea toată puterea în mâinile elementelor nepricepute și nedeprișe cu ele. Reforma va fi o *fază de tranziție spre adevăratul vot universal.*

Primul din clasă.

Vineri, 25 Noembrie.

Garrone își atrage inbirea tuturor, Derossi, admirația. A luat prima medalie, va fi și anul acesta primul; nici unul nu se poate întrece cu el, toți îi văd tăria în toate lecțiile. Este cel dintâi la aritmetică, la gramatică, la compoziție, la desemn; înțelege cri ce lucru într'o clipă, are o ținere de mine uimitoare, și învățătura pare o jucărie pentru el.

Profesorul i-a zis ieri:

— Ți-a dat Dumnezeu multe daruri, vezi să nu le risipești.

Și afară de asta este nalt, frumos, cu un păr des blond creț, sprinten că sare peste o bancă punând numai o mână și știe să facă duel cu sabia. Este de doisprezece ani și este băiatul unui negustor. Este îmbrăcat tot'dauna în albăstru, cu nasturi poleiți, tot'dauna vioi, vesel, politicos cu toți, ajută pe toți la examene, și nici unul nu a îndrăznit să-i facă o obrăznicie sau să-i zică o vorbă rea. Numai Nobis și Franti se uită strămb la el, iar Votini cu ciudă, dar el nici nu ia în seamă. Toți îi zimbește și-l ia de mână sau de braț când trece printre bănci ca să strângă caietele.

Derossi dăruiește jurnale ilustrate, desemnuri, tot ce acasă îi dăruiește lui; pentru Calabrez a făcut o hartă mică a Calabriei; și dăruiește totul răzînd, ca un domn mare, fără să se uite mai mult la unul decât la altul.

Ah, și mie, ca și lui Votini, mi-e ciudă pe el, și câte odată, mi-e tare năcaz, când fac câte o compoziție în casă și când mă gândesc că în ceasul acela, Derossi a și făcut-o. Dar în urmă, când vin la școală și îl văd așa de frumos, surprizător, triumfător, când aud cum spune lecția de bine, cât este de politicos, și cum toți îl inbesc, atunci ori ce ciudă, ori ce năcaz îmi pierd din inimă și mi-e rușine că m'am gândit astfel. Atunci aș vrea să fiu meren aproape de el, aș vrea să fac toate școlile împreună cu el; prezența sa, glasul său îmi dau curaj, poftă de a faveță, veselie.

Profesorul i-a dat să copieze povestirea ce o să ne citească mâine: *Mica santinela lombardă*, și azi dimineață pe când scria, era emoționat de faptul aceia eroic, cu fața aprinsă, cu ochii umezi, cu buzele tremurânde. Mă uitam la el: ce frumos era, și ce nobil! Cu câtă plăcere i-aș fi spus: Derossi, tu prețiești mult mai mult decât mine; tu ești un om mare față de mine! Te respectez și te admir! Trad. de: P. Robescu.

cum rideau copiii de el, și ceace suferea și de colegul care-l apăra și-l inbește, căci uite ce s'a întâmplat azi dimineață: Profesorul m'a trimis la Director cu programul, și eu eram în cancelarie când intră mama lui Nelli, care zise:

— D-le Director, în clasa fiului meu este un băiat ce se cheamă Garrone?

— Este! răspunse Directorul.

— Vă rog să binevoiți a-l chema puțin aici, voi să-i spui o vorbă.

Directorul chemă pe servitor și-l trimise în casă, și după un minut iată un Garrone în ușe, uitându-se speriat. De abia l-a văzut, doamna dete fuga la el, îl luă de gât, și începu să-l sărute, zicând:

— Tu iești Garrone amicul fiului meu, protectorul lui; tu iești!

Pe urmă se căută prin buzunare și negăsind nimic, își scoase dela un lanț de care era atârnată o cruce, și o puse la gâtul lui Garrone, sub cravată, și-i zise:

— Ți-o dăruiesc, ține-o în amintirea mea, în amintirea mamei lui Nelli, care ți mulțumește și te binecuvintează.

Sanatorul și hidroterapia

Doctorului RÁCZ ÖDÖN

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca nr. 7.

Telefon 639.

Deschis în decursul anului întreg pentru bolnavi interni și externi.

Băi electrice. Hidroterapie, tratament electric, băi de carbon, de etină și minerale. Tratament cu aer cald, dulpuri de aburi, cură de nămol de Pöstyén. Băi de nămol de Franzbad, cu nămol original. Impachetări cu nămol. Inhalatiuni. Masaje cu vibrații. Cură de slăbire și îngrășare. Să recomandă la: nervositate, istovire de orice fel, afecțiuni de stomac, intestine, ioimă, plămâni și organele respirării, la reumă articulară și musculară. Rezultate excelente.

Supraveghera permanentă medicală; prețuri ieftine. PENSIUNE (locuință și alimentare) pe zi 3—5—7 coroane.

Cu plăcere ofere prospecte și lămuriri

Dr. RÁCZ ÖDÖN

= proprietarul și conducătorul institutului. =

Adresându-se deputatul socialist Mezöfi care-i ceruse să-și schimbe proiectul, înlăturând pluralitatea, ministrul i-a declarat că se solidarizează pe deplin cu proiectul său și guvernul rămâne sau cade odată cu proiectul său.

Agitația socialiștilor.

De câteva zile manifestațiile socialiste se țin lanț în Budapesta. Eri socialiștii au manifestat iarăși, dar au cedat somațiilor poliției de a se retrage. În cursul acestei săptămâni, în fiecare seară socialiștii vor manifesta contra proiectului lui Andrassy, iar *Duminea viitoare se vor ține în toată țara mari adunări socialiste.*

Corpurile legiuitoare.

Interpelația dlui Vlad.

— Ședința camerei dela 23 Septembrie. —

Deputații noștri sunt de față în număr frumos. Înainte de ședință se ține o conferință ad-hoc în chestia alegerii membrilor pentru delegație. S'a hotărât că deoarece partidele coaliționiste n'au luat în considerare dorința naționaliștilor de a trimite și ei doi membri în delegație, să nu sprijinească cu voturile lor pe candidații nici unui partid.

Chestiunea care continuă a preocupă tot mai viu spiritele e și azi reforma electorală. Deputatul Dr. Aurel Vlad a făcut să răsună azi cel dintâi semnal de luptă.

Ședința se deschide aproape la orele 11. Dintre ai noștri sunt de față deputații: Dr. T. Mihali, Dr. Iuliu Maniu, Dr. G. Popovici, Dr. A. Vlad, Dr. A. Novac, Dr. V. Lucaci, Dr. M. Ivanca, Milan Hodza, M. Bela, M. Kollar și Dr. M. Polit.

Din partea guvernului: Wekerle, Andrassy, Darányi, Günther, Jekelfalussy, Kossuth, Josipovich și contele Zichy.

Ministrul Andrassy prezintă un proiect despre măsurile de apărare cont a ciumei și a holerei. Ministrul Kossuth prezintă de asemenea mai multe proiecte.

Notarul citește apoi o propunere prezentată de 15 deputați, cari cer să se dea guvernului vot de neîncredere pentru contrasemnarea rescripților împărătești prin cari distincțiile jubilarie se confer cetățenilor ungari. Termenul pentru motivarea propunerii se va fixa mai târziu.

În cartea interpelațiilor s'au înscris deputații: Bozóky, Kovács E., Pető și A. Vlad.

Se trece la alegerea membrilor în delegație. Între cei 40 membri ordinari și 10 suplenți încap și vre-o doi croați. Naționaliștii se abțin dela vot.

Interpelații.

Kovács E. interpelează în chestia decretului papal: »Ne temere«, care avertisează pe catolici dela căsătoriile mixte. Acest decret a trezit iarăși ura confesională dintre catolici și protestanți. Cere aplicarea prerogativei împărătești »ius placeti« (dreptul împăratului de a interzice papei amestecul în afacerile interne ale statului).

Pető povestește sălbătăciile săvârșite de poliști săptămâna trecută cu ocazia demonstrațiilor socialiste și cere o anchetă severă în chestie.

Andrassy răspunde că a fost prea conciliant chiar față cu socialiștii, — de altfel se va da ordin, ca poliția să se poarte mai uman în asemenea cazuri.

Pető nu ia la cunoștință răspunsul ministrului.

Interpelația dep. Dr. A. Vlad.

A. Vlad: Onorată Cameră: Faptul că guvernul nu ține să lămurească opinia publică a țării în privința reformei electorale, constituie un act inparlamentar și anticonstituțional. Când este vorba de o chestie ce privește interesele cele mai însemnate ale țării, putem aștepta cu drept cuvânt dela guvern să se rostească. Din preajma

guvernului se ventilează mereu că reforma electorală se va întemeia pe principiul pluralității, deci cu abatere dela cele făgăduite în program și cuprinse în mesagiul de tron. Atât programul guvernului cât și mesagiul de tron la timpul său a promis vot universal. Pe baza promisiunilor acestora am crezut că este imposibil să se creeze o reformă întemeiată pe principiul pluralității. Într'un stat constituțional, este crimă a duce Coroana pe astfel de căi primedioase și ai da astfel de sfaturi.

După ce dl Vlad se ocupă și de ventilările asupra arondării nedrepte a cercurilor electorale prezintă următoarea interpelație:

Este aplicat dl ministru de interne să informeze opinia publică în privința principiilor fundamentale ale votului universal?

E adevărat că dl ministru, contrar pactului încheiat cu coroana, proiectul despre sufragiu universal îl contemplează pe baza principiului de pluralitate în privința voturilor și pe o împărțire nedreaptă a cercurilor? Adevărat e că votarea nu se plănuiește a fi secretă?

Cum împacă dl ministru acest procedeu cu morala publică și cu sfințenia cuvântului dat?

Nu crede dl ministru că prin înfăptuirea unor astfel de intenții se violează autoritatea suveranului în mod ireparabil și se sguđuie încrederea milioanele de popoare față de dinastie și față de domnitor?

Andrassy: Nu se simte îndemnat a face o expunere asupra proiectului. În restimpul cel mai scurt va fi prezentat Camerei.

Vlad susține un lucru asupra căruia nici nu s'a gândit. În mesagiul de Tron e amintit numai cuvântul »universal«. Pluralitatea nu e în contra zicere cu »votul universal« ba mai mult, pluralitatea presupune deja în principiu votul universal.

Vlad vorbea de proiectul lui Kristoffy, că adecă alt proiect nici nu ar fi în drept să se prezinte.

Afirmația aceasta e absolut falsă și e în contradicție cu psul parlamentar și constituțional. Roagă camera să ia răspunsul la cunoștință.

A. Vlad: Nu ia la cunoștință răspunsul ministrului. Coroana n'a conces ministrului latitudinea de a veni înaintea camerei cu un proiect de lege contrar mesagiului de tron. Într'o chestiune atât de importantă trebuie evitată orice duplicitate. Mesagiul de tron nu poate avea înțeles echivoc. A afirma așa ceva e ofensă atât la adresa guvernului cât și a coroanei. Om de bună credință n'a putut înțelege mesagiul de tron altfel, decât așa că reforma electorală ce-o pune în perspectivă e identică cu sufragiu universal.

Intențiile guvernului tind a eluda mesagiul de tron, deci nu ia la cunoștință răspunsul.

Dobroslav întreabă pe ministrul de interne dacă s'au luat toate măsurile de precauție în contra holerei.

Andrassy răspunde că guvernul cunoaște primejdia și a dat ordin serviciului sanitar de a lua măsuri.

Se hotărăște apoi ajurnarea camerei pe timp nederminat, lăsându-se la voia președintelui pe când să convoace ședința proximă.

Camera magnaților.

În ședința de ieri camera magnaților și-a ales de asemenea membrii în delegație. A fost ales și P. S. S. episcopul de Lugoj dl Vasile Hossu.

In Apostolie.

Episcopul Aradului în Bănat.

— Raport special. —

În imediata apropiere a Lugojului, este un admirabil cuibuleț de oameni harnici și cu frica lui D-zeu — Gruinul. Acest sat și-a terminat acum lucrările de zidire și împodobirea bisericii începută cu câțiva ani mai înainte. Această biserică a sfințit-o Luni, la Sântămăriamică, episcopul Aradului Ioan I. Papp, cu toată pompa bisericască și-apoi a mai vizitat cu acest prilej și alte comune.

Săvârșește orice lucru în branșa aceasta în mod de gust frumos și trainic pe lângă garanție. Însemnez că pictarea bisericilor am studiat-o în decurs de mai mulți ani în București și în celelalte orașe mai mari ale României și așa e eschiză

Sâmbătă a sosit însoțit de protosincelul R. Ciorgariu, și asesorii G. Popovici și Dr. G. Ciuhandu la Belinț. La gara de Topoloveț și Șuștra deja s'a început întimpinarea din partea credincioșilor. S'a remarcat apoi deosebita atenție a organelor administrative. Comitele suprem al Timișului îi trimite în cale la Recaș pe fibirul de acolo; iar cel din Caraș-Severin la trecere pe teritoriul Caraș-Severinului la Jabăr. Și unul și altul salută în numele municipiului său, și li-se răspunde tot în limba lor, — ambii protopretori erau unguri, — dar fără nici un colorit politic să schimbe reciproc cuvinte de leialitate. Dar n'ar fi ea administrație ungurească, dacă n'ar face nimic politică. Așa văzusem aninate la arcurile triumfale din Belinț și Chisătau — va să zică pe teritoriul Timișului — altfel arcurile erau provăzute cu inscripțiile românești de »Bine ai venit« și »Să trăiască«, niște stegulețe maghiare și albastre albe, cari nu știm ce însemnătate aveau. Lumea nici c'a observat acele stegulețe în mijlocul coloritului românesc al mândrului popor din acele părți. Jabărul și Gruinul au primit sub arc de stejar, numai cu inscripția de »Bine ai venit«, și stejarul curat se potrivea de minune la haina albă ca zăpada a poporului. Pretutindeni mere bogate cu toastari înflorite, dar toate românești și cele oficioase rostite la onoarea fibiraelor. Nu putem trece cu vederea amabilitatea dlui proprietar Dușan Kovacevici din Belinț, care pe toate trei zilele a pus la dispoziția Preasfințitului caleasa sa cu 4 cai și pretutindenea l-a însoțit și însuși ca un bun ortodox. Primiriile pretutindeni splendide. Tinerimea călare în banderii, iar bătrânii în trăsurii, însoțiu din sat în sat pe arhierul lor iubit, acest tablou pitoresc era vrednic de penel, căci rar vezi un popor atât de frumos cum este poporul din acel jur.

Duminea a servit episcopul în Belinț; reședința distinsului protopop Gherasim Sirbu. Preasfințitul n'a adus însă numai tămâie pe unde a umblat, ci și foc curățitor. În Belinț anume a scăzut populațiunea în cel 15 ani din urmă cu peste 500 suflete, prin înspăimântătoarea împușinare a nașterilor. Mai departe comuna e bătăie de pizmă și ură. Aceste crude constatări le-a cuprins Preasfințitul în mănunchiul unui biciu de foc curățitor. Sperăm, că nu va rămâne cuvântul arhieresc fără urme. După bogata masă servită de protopopul Sirbu, a trecut Preasfințitul la Jabăr unde a ținut vecernia și iarăși o înălțătoare cuvântare.

Luni, deci ziua Nașterii Născ. de Dzeu, a sfințit apoi biserica din Gruin, frumos zugrăvită de pictorul Popescu din Lugoj. Dacă pe aiurea s'a atins ranele poporului, cari îi ajung la os, aici în Gruin s'a dat din prisosință laudă poporului într'adevăr ordon, afară de lux, care și aici a fost aspru biciuit. Bieții bărbați săltau de bucurie, dar femeile cu musca pe conciu clipeau din ochi, acum vor fi luat și procesul verbal, după ce au rămas singuri.

Dela Gruin la vestitul Chisătau, unde iar s'a servit vecernia și s'a rostit cuvântul arhieresc, care iar a constatat împușinarea poporului cu peste 200 suflete în cei din urmă 15 ani și luxul care aici își are culmea sa. Cuvântarea arhierescă a fost des subliniată de aclamările credincioșilor cărora pe semne le-a convenit combaterea luxului.

Arhierul îmblăția păcatele lor, iar noi priveam oarecum fermecați de frumuseța acestui popor, — care deși are păcate, dar are și virtuțile sale și e mândria noastră cu toate păcatele sale.

Bună impresiune a făcut, că Preasfințitul pretutindenea a vizitat mai toate școalele și dela școale apoi la biserică, punând prin aceasta filia școală într'o categorie cu mama biserică.

Din Lugoj a fost dl deputat Stefan Petrovici, avocatul Ardelean, redactorul Braniste, și mai mulți din generația tinăra a Lugojului.

Așa s'au petrecut cele trei zile de apostolie între mândrul nostru popor, care credem, nu va rămâne fără urme.

Oaspe.

Nota Redacțiunii. Înțelegem grija autorităților de-a împărtași acuma, dela Sân-Miclăuș în-

orice incorectitate în executare. — La dorință se trimit desemnuri porto-franco.

Cu distincă stimă:

Szentgyörgyi Oszkár.

In atențiunea parohiilor!

SZENTGYÖRGYI OSZKÁR,

pictor de firme de embleme de biserică și auritor,
Marosvásárhely, Kossuth Lajos utca 26.

Invățăminte dela Carlovăț.

Ieri guvernul unguresc a reputat o biruință la Carlovăț. Candidatul său, episcopul Iacian Bogdanovici, a fost ales cu majoritate absolută patriarhul bisericii sârbești. De aici încolo Bogdanovici poate fi socotit patriarh, căci întărirea lui nu poate întâmpina nici o anevoință.

Cei bătuți, cei infrânți în lupta asta sunt sârbi, este însăși autonomia bisericii sârbești.

Ori cari ar fi „concesiunile” făcute de guvern partidului radical sârbesc, deși ele par foarte problematice, e cert că partidul s'a supus voinței guvernului alegându-l pe Bogdanovici. Dacă Bogdanovici întrunește toate calitățile intelectuale și morale trebuitoare spre a sta în fruntea bisericii sârbești, pentru ce sârbi nu l'au ales, pentru ce la prima votare ei s'au ferit să-i dea măcar un singur vot?

Pentru ce ei au preferit un conflict cu guvernul? Și pentru ce guvernul a stărunit cu toată energia, cu un gest aproape poruncitor pentru alegerea lui Bogdanovici? Nu mai încapă nici o îndoială că episcopul de Buda va fi o simplă unealtă docilă cu care guvernul încetul cu încetul va săpa temelile bisericii autonome sârbești.

Partidul radical sârbesc a știut bine lucrul acesta, dovadă prima alegere la care a refuzat să dea un singur vot lui Bogdanovici. Dar el nu a avut țaria morală de-a rezista guvernului până în capăt. În loc de-a-i opune cea mai hotărâtă împotrivire, el a alergat la deputațiuni, la rugăminți la precupețiri.

Să pare însă că guvernul unguresc și-a cunoscut potrivnicii. Cu hotărâre rece și ne-strămutată, cu o persistență diabolică el și-a urmărit ținta până în capăt, știind că nu el ci radicalii vor ceda.

— Dacă radicalii nu vor vota nici de data asta pe Bogdanovici, guvernul va socoti aceasta ca o declarație de război și va întrerupe orice relațiuni cu ei, a zis ministrul Günther în calitatea sa de comisar regesc.

Intreruperea tuturor relațiilor cu guvernul, iată măsura cu care dl Wekerle a terorizat pe sârbi, iată lucrul de care sârbi să temeau atât de mult încât au preferit să-l aleagă pe Bogdanovici decât să provoace ruptura cu guvernul. Și iată tot aici și pricina adevărată pentru care iei au fost siliți la umilirea asta, de-a vota după porunca guvernului și împotriva convingerii lor adevărate. Relațiunile cu guvernul unguresc, prietenia radicalilor cu coaliția ungurească din vremea »luptei naționale» de-acum trei ani, iată punctul de unde a plecat dezastrul și ingenuchierea dela Carlovăț. Intrând în legături cu guvernul, radicalii au pierdut tot mai mult teren în sânul poporului lor.

Perzând factorul cel mai de seamă al puterii, popularitatea, ei au căutat să se menție prin celalalt factor: sprijinul de sus. Guvernul a pătruns situația asta dintr'o singură căutătură și a exploatat-o cu consecvență neîndurată pe seama sa. Radicalii erau puși în fața unei alternative: sau să dea pe candidatului guvernului sau congresul să fie dizolvat și la alegeri opoziția populară a autonomilor să le smulgă puterea din mână.

Dacă radicalii ar fi căutat nu la interesele lor particulare de partid ci la ale bisericii și neamului lor, ei desigur ar fi ales calea aceasta din urmă. Dar aceasta-i tocmai rezultatul oricărei alianțe cu vrăjmașul: ea ucide orice scrupul moral, ea corupe și demoralizează. Nu mai este cale înapoi, nu mai este întoarcere pentru cine intră odată în relații cu potrivnicul său. Acesta este blestemul oricărei alianțe, oricărui pact cu vrăjmașul.

Acum orice întoarcere spre bine, orice câință din partea radicalilor e târzie și zadarnică. Exploatați și ingenuchiați de guvern, proprii lor credincioși i-au părăsit primindu-i cu sgomotoase manifestații de neîncredere și reprobare la vestea alegerii lui Bogdanovici, și în scurtă vreme puternicul și popularul partid al radicalilor se va sfărma și se va împrăști în prada vânturilor.

Mai este oare nevoie să scoatem, să precizăm anume învățămintele ce se desfac din povestea asta? Ea e simplă și limpede pentru oricine. Ne aflăm și noi în preajma unei alegeri de episcop.

E sigur că guvernul ar dori să încerce la noi același lucru ca la Carlovăț. Și e sigur că nici între noi nu lipsesc oameni dispuși de a intra în relațiuni cu guvernul.

Oricine s'a putut convinge de ce înseamnă aceste cuvinte. Ele înseamnă primejduirea autonomiei noastre, a bisericii noastre și a caracterului ei național.

Și dacă se vor găsi oameni fără suflet, oameni venali și corupți cari pentru interesele lor particulare ar intra în relații cu guvernul, gata de a-i întinde cheia dela Xilokerkos, datoria noastră, a celorlalți este de a-i împedea, de a fulgera și zdrobi pe trădători, spre a nu cădea noi cu toții de sâmbia vrăjmașului, slobozit în cetatea noastră prin poarta dela Xilokerkos!

Camera. În ședința de azi se vor alege cei 40 de membrii ordinari și 10 suplenți în delegația ungară. Partidul naționalităților a designat din parte-i trei membrii: pe Dr. M. Polit și Dr. V. Lucaciu ca membrii ordinari, iar pe Milan Hodza ca membru suplent. Aseară toate partidele parlamentare au ținut conferențe, alegându-și fiecare candidații. După alegerea delegațiilor camera se va ajurna pe restimpul cât comisia financiară va desbata bugetul anului 1909, prezintat ieri de ministrul Wekerle.

Delegațiunile sunt convocate pe ziua de 8 Octomvrie. Monitorul oficial de Duminecă publică autografele Maiestății Sale adresate în chestiune șefilor celor trei cabinete: Beck, Aehrenthal și Wekerle.

Contele Tisza împotriva »clericalilor». În adunarea districtuală a protestanților de dincolo de Dunăre contele Tisza vorbind despre organizarea tot mai estinsă a catolicilor a zis, că ultramontanizmul și-a destins iarăși aripile în țară, aleșuind organismul bisericii protestante. Față de organizația catolicilor, protestanții să-și strângă și ei rândurile.

A învăscut iarăși urgia luptelor confessionale, — ea glăsuiește atât de bizar din adâncul vremilor unde părea îngropată pentru vecl...

Extensiunea universitară.

De Alexandru Nicolau, avocat, Caracal (România).

Mersul evolutiv al progresului cultural impune transformarea instituțiilor existente în conformitate cu noile lui cerințe, sau crearea de noi așezăminte de cultură corespunzătoare stării în care el se află.

Apusul cult de mult și-a spus cuvântul în această chestie atât de importantă, adică aceia de a promova știința și a o face accesibilă până în păturile cele mai obscure ale popoarelor.

După Franța, Anglia, Danemarca, Germania, Elveția etc., ungurii socot că le vine rîndul și nu vor a se lăsa mai pe jos.

Ministrul instrucțiunii publice și cultelor, contele Apponyi în nemărginita-i și fenomenala-i ambițiune de a întinde mrejele tendențioase panmaghiariste peste tot locul unde învățământul și cultura ar putea și ar trebui să respire cel mai pur aer al libertății celei mai desăvârșite ce convine epocii de dezvoltare democratică poporanistă a secolului al XX-lea, marele secol al luminei și libertăților publice, a însărcinat pe celebrul Jancsó Benedek, spre a alcătui un proiect de lege construit pe cele mai contradictorii și mai reacționare principii contrare libertății constituționale a învățământului public.

Anteproiectul criticat în »XX század» Nr. de Sept. a. c., cu o competență și o destoinicie aleasă de dl Dr. Iászi Oszkár, un distins sociolog-politic, cuprinde bazele fundamentale pe cari s'ar răzina monopolizarea întregului învățământ din regatul ungar.

El încurajează inițiativa privată, și toate asociațiunile benevole, cari își vor lua rolul de apostoli pentru înaintarea poporului, având de scop primordial emanciparea lui din starea mizeră prin luminarea minții și cultura inimei, bine înțeleasă însă, în sens absolut maghiar.

Anteproiectul prevede 3 gradațiuni ale învățământului și anume, sau mai bine zis, 3 categorii de instituțiuni:

I. *Academiile populare*, cu menirea de a predă cursuri populare pentru analfabeți și adulți, pentru a complecta acestora cunoștințele căpătate în școlile primare. Și ar avea sediul la sate.

II. *Liceul liber*, care să predea cursuri muncitorilor industriași, calfelor, comișilor și diferiților funcționari și angajați de comerț, birourilor de afaceri particulare și publice etc., și unde sfera învățământului s'ar limita la obiectele din Liceu afară de limbile clasice, Latina și Helena.

Acest învățământ ar acapara orașul.

III. *Universitățile populare*, unde anumiți profesori tirați, recunoscuți și numiți de stat, ar predă cursuri facultative din diferitele ramuri ale științelor speciale. Pentru Capitală. Toți membrii ai acestor corpuri școlare sunt plătiți de stat. Dar, ceiace suportă mai mult nu este numai organizația tehnică și administrativă a acestor instituțiuni, ci și unele dispozițiuni cari ascund scopuri subversive armate de ideea de stat unitar. Sunt, însubnașunile acelea reproducute de §-ii 36 și 37, cu ajutorul cărora leul își ia prada și o devorează când și cum vrea.

Adică dacă leii, notarul, solgăbirăul, găsească potrivit înaltei lor competențe și perspicacități de specialiști în materie, că, unele cursuri colidează, vatămă (și motive să găsească berechet), morala, constituția, (nu cea după hârtie care în realitate nu se aplică...) ori legile cele pe sprinceană înjghebate pentru a încătușa popoare încă în lanțurile sclăviei, atunci pe baza unor atari... constatări, guvernul să poată sistă și suprima dreptul societărilor ori singuraticilor profesori de a mai ține cursuri pe timp nedeterminat, ori definitiv...!

Vedem dar lămurit intențiunea ce urmărește precum și în ce direcțiuni și ce cărări vor ungurii să străbată prin întunecimi, pentru ce farul maghiar cultural să le ia locul, făcând ca pretutindeni o singură unitate să strălucească, cea maghiară.

Noi însă, poporul blând, bun, iubitor și de veacuri întregi răbdător, sta-rom cu mâinile încrucișate la noile curente ce amenință a ne lua în vâltoarea lor și a ne modifica și transforma caracterul etnic, firea, limba și obiceiurile tradiționale?

Se cuvine să deschidem ochii mari de tot și să grăbim cu luarea din timp a măsurilor propice și eficace să pună stavilă de granit șuvoiului străin cutropitor. Și aceasta cu atâta mai mult suntem îndrituiți a face, cu cât, o simplă privire retrospectivă dacă aruncăm asupra distribuției și organizației culturale la noi, ne face să fim isbiți de abnormități colosale, cari ne pun în trista pozițiune de a aprecia diferențierea și distanța care există între stratele cari alcătuiesc populațiunea noastră sub raportul cultural general, intelectual, moral, economic.

Intr'adevăr, pe când prin orașele de provincie o gradațiune simțibilă a culturii a apărut la orizontul luminei celei adevărate; la sate, între păturile cele mai dese, cari compun masa populațiunii noastre, în stratele cari formează clasa cea mai numărătoasă care este și cea mai săracă, zace mizeria crasă, neagră și cea mai adâncă ignoranță.

Este, cași cum un zid quasi-impenetrabil, sub raportul culturii ar fi interpus între cele 2 populațiuni urbană și rurală.

Pe orice observator, ori cercetător, îl isbește aceasta anomalie, înplantată în însăși masa sau inima poporului român.

Este cași cum ai trece dela un fel de populație, cu o organizație de moravuri, obiceiuri, tradițiuni, la o alta diametral opusă!!

Satele noastre pare că ar fi oaze reduse la... sterilitate în mijlocul lanurilor întinșelor domenii avute a holdelor și imășurilor de o fertilitate intensă, a dealurilor fructifere, a pitoreștelor coline, și a munților bogăți, a căror abandonță în materii prime, farmecă ochiul pretutindeni.

În aceste oaze sărăcite, *indolența, incultura oarbă, bizantinismul importat, cel mai ticălos și mai selbatic, — piedecile progresului real, — întunerecul moral înălțat la o potență cum abia o minte omenească se poate ridica, lipsa unei munci sistematice raționale și bine chibzuite, absența îmbunătățirilor și mijloacelor elementare de traiu, acel minimum de existență și cultură, cerut de sociologii și economiștii politici moderni, zac incubate din vremuri învechite, dorm somnul veșniciei, din noaptea timpurilor de jale și de restriște.*

Ca și cum, vântul unei nepăsări infrangibile și intangibile, ar sufla dela un cap la altul al țării.

Ca și cum, o scisiune incomprehensibilă, o separațiune marcantă, dar absurdă și neînțeleasă, care-ți sângerează inima adânc îndurerându-o, ar fi trasă în sânul etapelor constitutive ale aceleiași populațiuni, cu toate că vorbesc aceeași limbă, același sânge curge în vinele lor, aceleași aspirațiuni le încălzesc ougetul, deși, în pieptul, inima și sufletul lor, aceeași lozincă eroică dăinuiește: iubirea caracterului etno-ethologic al firii naționale românești.

În numele principiului solidarității sociale mondiale, pe de o parte, iar pe de alta în numele celui mai pur sentiment de unitate culturală care trebuie să ne lege pe noi toți românii din orice unghere ne-am afla, trebuie: a ridica zăbranicul ignorantismului, al întunerecului, al inculturii care acoperă stratele poporului român, cele *număroase și sărace*; a sparge zidul interpus dintre ele; a veni în ajutorul lor, a le înălța propovădirea culturii, binefăcătoarea civilizațiunii, făcându-o să radieze lumină atât în palatul bogatului cât și cu seamă în coliba săracului.

De acest simțământ trebuie să ne pătrundem. El să oglindească dorința cea mai vie care trebuie să însuflețească orice minte omenească, orice inimă românească. Iată în ce constă marea problemă a extensiunii culturale naționale.

În articolul viitor vom vedea *extensiunea culturală în Anglia*, apoi în Franța, Danemarca și la noi.

Situația politică.

Proiectul de reformă electorală.

Se pare că guvernul va prelungi cât mai mult tănuirea proiectului său de reformă electorală. Am spus ieri că el îl va face cunoscut deputaților coaliției într'o conferință a partidului kossuthist. Planul acesta a fost schimbat. Pentru a evita cât mai mult publicitatea, el a hotărât să procedeze

în modul următor: Ministrul de comerț dnul Kossuth, va invita pe deputați în grupuri la sine și le va comunica datele statistice ale proiectului. În același timp probabil el le va expune și primejdiile fundamentale ale proiectului.

Interpelarea unui deputat român.

Ziarele din Budapesta spun că unul dintre deputații români are de gând să adreseze ministrului de interne o interpelare spre a-l întreba dacă-i adevărat că pluralitatea votului e unul din principiile fundamentale ale reformei sale electorale. Deputatul român va adresa ministrului întrebarea dacă socotește că e lucru loial de a face să se creadă că coroana nu și-a împlinit făgăduiala privitoare la votul universal, egal și secret.

Contra votului plural.

Partidul radical din Ruszt și din Pressburg a ținut câte o adunare de popor protestând împotriva votului plural. S'a adresat în acest sens câte o telegramă M. Sale.

Expozeul ministrului Wekerle.

— Ședința camerei dela 22 Sept. —

După un repaos de aproape trei luni în sfârșit ieri s'a deschis iarăși moara de legi de pe malurile Dunării. Abia deschisă — material de măcinat berechet. Primul ministru în calitate de ministru de finanțe a prezentat proiectul bugetului pe 1909, în cadrele unui expozeu, care începe prin a schița marile probleme câte se îngrămădesc în sarcina camerei cerând cu impetuozitate o rezolvire grabnică. Cetele iloților politici sunt în număr, pentru a întregi ansamblul reprezentației tragicomice ce se dă pe socoteala țării.

Pe coridoare stăpânește fiorul surprinderilor ce rezervă proiectele lui Andrassy. Colindă fel de fel de versiuni. Asupra pluralității de voturi ce ascund tănuitele proiecte nu se mai îndoește nimeni. Se spune că fusiunea partidelor coaliționiste e fapt împlinit. Prin atmosfera încărcată de senzații în pregătire trece figura de degenerat a contelui de Andrassy, în urmă-i crește murmurul grupurilor reslățite pe coridoare.

Camera e sub presiunea numerilor ce curg din expozeul lui Wekerle în mărimi fabuloase. Bugetul a crescut peste suma gigantică de 1 miliard și jumătate...

Președintele Justh deschide ședința la orele 12. Prezintă o mulțime de adrese sosite la biroul Camerei.

Dintre deputații naționaliști sunt de față. Dr. V. Lucaiciu, Vasile Goldiș, Dr. A. Vlad, Dr. A. Novac, Milan Hodja, Dr. Ivanka Milan și M. Kollar. Dintre membrii guvernului: Wekerle, Apponyi, Kossuth, Daranyi, Andrassy, Jekelfalussy, Josipovich.

Se citește autograful Prea Înalt prin care delegațiunile se convoacă pe ziua de 8 Octomvrie n.

Președintele propune ca alegerea membrilor delegațiunii să se facă în ședința proximă.

Se primește.

Expozeul dlui Wekerle.

Wekerle: Am onoare a prezintă on. Camere bugetul anului viitor, al treilea de când din increderea d-voastră conducem destinele acestei țări. În legătură cu votul universal voim să introducem un șir întreg de îmbunătățiri sociale pe toate terenele. Impiegații statului vor fi în deajuns satisfăcuți în cadrele acestui buget. Face apoi cunoscut bugetul în următoarele amănunte:

Cu privire la aranjamentul formal al veniturilor preliminate din anul 1909 e de observat, că ne-

luând în seamă câteva schimbări mai mici, bugetului anului 1909 se deosebește foarte puțin de cel din 1908. Deosebirile acestea rezultă din creșterea penziunii și a banilor de cvartir a unor funcționari de stat. Deosebiri mai esențiale sunt următoarele:

Cheltuielile ordinare sunt preliminate în sumă de 1.343.609.342 coroane, care față de cele 1 miliard 238.902.985 de coroane, prevăzute prin lege în budg-ul din anul trecut, arată o creștere de 104.700.357 coroane. Din suma aceasta circa 56.600.000 coroane vin pe întreprinderile speculative ale statului și pe creșterea cheltuielilor, mai departe circa 7.300.000 coroane se prevăd pentru acoperirea plusului ce se dă pentru urcarea penziunii și a banilor de cvartir a unor funcționari de stat, iar 2.300.000 pentru urcarea plății și a servitorilor de stat.

Afară de aceasta se mai prevăd 1.835.000 pentru urcarea plății unor funcționari dela honvezi, jandarmi și hergeiile de stat, iar 377.000 pentru îmbunătățirea situației feciorilor dela honvezime și a celor dela herghelii, așa că 36.294.357 e suma care servește pentru împlinirea trebuințelor crescânde ale singuratecelor portofolii.

Urcarea dării.

Față cu suma de 1.283.705.132 coroane din anul 1908, suma dărilor pe anul viitor se prelămenează cu 1.393.785.695 coroane, deci rezultă o urcare de 110.080.563 cor.

Bilanțul.

Bugetul pe anul 1909 prezintă următorul bilanț:

Venite: 1.393.785.699 cor.

Che tuielei: 1.343.609.342 cor.

rezultă deci un plus de 50.176.353 cor.

Venite extraordinare: 161 mil. 992.281 cor.

Cheltuieli extraordinare (transitorii și invest.) 212.120.565 cor.

rezultă deci un minus de 50.128.289 cor.

Venite ordinare și extraordinare laolaltă: 1 miliard 555.777.976 cor.

Cheltuieli ordinare și extraordinare 1 miliard 555.729.907 cor., rezultă deci un plus de 48.069 coroane.

Dări militare și comune.

Cheltuielile curții regale: 11.300.000 cor. Căbinetului regal: 184.416 cor. Cheltuieli comune 86 milioane 760.838 cor. ceea ce constituie o urcare de 2.117.377 cor. față de anul trecut. Cheltuielile honvezimei au fost preliminate în suma de 5.451.352 cor. ale jandarmeriei 1.638.016 cor.

După expunerea bugetului și a bilanțului în general ministrul expune pe larg bugetul diferitelor ministere. Pentru păstrarea drumurilor în stare bună guvernul a prelininat suma de 700 mii cor.

Referitor la reforma dării spune, că reforma aceasta este atât de însemnată, încât guvernul nu va întârzi să vină cu un proiect înaintea camerei. Face apoi propunerea ca în ședința viitoare să se facă alegerea membrilor în delegațiune, iar camera să nu țină ședință până ce comisiunea financiară nu va găti raportul asupra bugetului.

Camera primește propunerile ministrului. La sfârșit socialistul Mezöfi cere ca ministrii să nu răspundă cu atâtea întârzieri interpelărilor ce li-se fac.

Ședința se termină la ora 1 și trei sferturi.

Bogdanovici — patriarh.

Farsa jucată în jurul scaunului de patriarh dela Carlovăț s'a sfârșit ieri prin alegerea exponentului guvernului Lucian Bogdanovici, fostul episcop de Buda. Voturile deputaților congresuali s'au împărțit astfel: Bogdanovici a primit 39, Nicolici 25. Pentru Nicolici au votat sârbii independenți, pentru Bogdanovici 36 radicali și 3 afară de partid. Între independenți e mare amărăciune împotriva radicalilor, cari sunt învinuiți că au vândut scaunul de patriarh

pentru niște concesii nelămurite și efemere. După alegere independenții au făcut manifestații aprinse împotriva radicalilor.

De situația creată prin capitularea radicalilor ne ocupăm la loc de frunte.

După alegerea patriarhului în congres, comisarul regesc ministrul Günther s'a adresat episcopilor *Letici, Nicolici și Sevici întrebându-i dacă vor să-și dea voturile pentru Bogdanovici*. Cei trei prelați au răspuns că nu sunt dispuși să-și dea voturile pentru Bogdanovici.

Iată și concesiunile pe cari radicalii le-au obținut dela guvern:

1. Dreptul de supraveghere, al guvernului asupra administrației averilor mănăstirești să întindă numai la casarea hotărârilor congresului; guvernul nu are dreptul de a dispune.

2. Hotărârile și statutele congresului vor fi aprobate sau fără nici o impunere sau vor fi pur și simpla respinse.

3. Pentru executarea hotărârilor congresului, guvernul îi pune la dispoziție forța armată, fără a mai supraveghia hotărârile congresului.

Congresul va fi convocat pe 3 Oct. pentru a se citi hotărârea M. Sale. Instalația patriarhului va fi în 4 Oct.

Noul patriarh Bogdanovici a declarat unei deputații a partidului radical că va da 20% din venitele de patriarh pentru un fond menit să îmbunătățească dotațiunea preoțimii.

Noul Patriarh.

Noul patriarh Bogdanovici este un om relativ tânăr, de 41 de ani și a ajuns episcopul Budei acum sunt 11 ani, deci în vârsta de 30 de ani. Din trecutul lui, ziarele ungurești amintesc conferința interparlamentară dela Paris, în anul 1900 când Bogdanovici a rostit un discurs spunând că *patriot ungur și credinciosul Ungariei unitare*.

Un trecut nu prea bogat deci, dar cu atât mai patriotic.

Adunarea poporală din Lepindea.

— Corespondență particulară. —

Duminică în 20 Septembrie st. n. s'a ținut adunarea poporală în comuna Lepindea (Iarna-amică). Deși a fost un timp nefavorabil — căci ziua întreagă a bătut un vânt rece și a ploaie neîntrerupt, poporul din loc și din comune învecinate, s'a prezentat în număr frumos pentru a asculta poveștile fruntașilor săi, cari îi poartă multă dragoste.

După ce la orele 10 și jumătate preotul local dl Iuliu Holder a deschis ședința precizând rostul ei, a luat cuvântul zelosul și înflăcăratul avocat tânăr din Dicioșmărtin dl Dr. Romul Boilă, care cu multă vervă a zugrăvit tabloul situației politice generale, arătând nedreptățile ce ni-se fac din partea stăpânirii păcătoase și arătând calea pe care trebuie să înaintăm, fiind solidari în sfânta luptă pentru câștigarea drepturilor ce ne compet.

Pasagiile culminante ale vorbirii dlui Boilă au fost subliniate de viile aprobări ale poporului, iar sfârșitul vorbirii acoperit de aplauze însuflețite.

Dl Dr. Alexandra Aciu, fiul patriei marelui Bănușiu, într'un limbaj adevărat popular timp de 3/4 oră a vorbit despre sufragiu universal, ilustrând cu exemple scoase din viața poporului însemnătatea și necesitatea votului universal: Oratorul sfârșește prin a îndemna poporul să țină cu sfințenie la biserică și școală asilurile neamului nostru în vremurile de încercare ce le străbatem.

Au mai vorbit fruntașul econom din Lepindea Arentie Pop, tâlmăcind frumos iubirea și alipirea ce o are poporul față de vrednicii lui conducători, îndemnându-i pe aceștia ca lupta începută pentru câștigarea drepturilor noastre firești să o

continue fără teamă că poporul li stă puternică ostire la spate.

Și-a exprimat însă durerea că și astăzi în toată luptea sfinței se află români ploați, așa ziiși moderați, cari din interese personale nu numai că stau în trândăvie, ci pun chiar și bețe în roate înaintării și dezvoltării noastre naționale.

După terminarea vorbirilor adunarea primește următorul proiect de rezoluțiune prezintată de dl Victor G. Maior:

Românii din comitatul Târnavei mici în adunarea poporală ținută în Lepindea Duminecă în 20 Septembrie 1908, după ce au discutat situația politice generală din această țară și chestia sufragiului universal, au adus următoarea

Rezoluțiune:

„Adunarea poporală ia cu îngrijorare la cunoștință nemulțumirea generală, ce domnește în țara noastră. Se solidarizează cu lupta deputaților naționali români din dieta țării, aprobă bărbăția ce-o dovedesc în apărarea drepturilor popoarelor din această țară. Totodată ca pe reprezentanții adevărați și demni ai poporului românesc, ai unui popor de trei milioane, îi roagă, ca să lupte și pe viitor pentru dreptatea, frățietatea și egalitatea tuturor popoarelor din această țară.

Adunarea poporală cere și pretinde dela guvernul țării articularea cât mai grabnică a legii despre sufragiu universal, egal, secret și fără restricțiuni, arondarea nouă și pentru toate popoarele dreaptă a cercurilor electorale, precum și crearea de instituțiuni de drept public, cari garantează exercitarea liberă a dreptului de alegător.

Adunarea poporală decide prezentarea acestei rezoluțiuni parlamentului țării prin dl deputat al Vinului-de-jos, Dr. Iuliu Maniu.

Iuliu Holder, preș. Vic. G. Maior, secr.

Adunarea s'a terminat la 1 oră după prânz în cea mai mare ordine, rămânând cei 12 jandarmi cu buzele umflute, căci nu li-s'a lăsat nici un prilej de amestec. *Observatorul.*

Serate de-ale meseriașilor noștri.

Testamentul episcopului Popea. — Societatea meseriașilor români din Berlin.

Sibiu în Septembrie.

Participanții ședinței literare a 8-a a „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, ținută la 27 August n. c. au fost surprinși de un ce nou Invențiosul compactor Petru Ilieș a pregătit 2 table de tînchea albastră, pe care sunt aplicate litere din carton și pietriș (alb), obduse cu ulcu. Prima poartă inscripția „Bine a-ți venit!“ iar a 2-a „D-zeu Vă aducă irăși!“ Aceste table sunt ținute: prima de asupra treptelor, ce conduc în Reuniune, iar a 2 a în partea opusă de așa, că se vede numai la scoborirea treptelor. Președintele reuniunii, dl Tordășian, relator de curind din concediu, deși deprins cu fel de fel de surprize, ce-i fac meseriași și îndeosebi dl Ilieș, mulțamește acestuia pentru ideea fericită de a afla mijlocul de bineventare perpetuă și de a-i relinva cu binețe pe toți oaspeții noștri. Mulțamește mai departe v.-prez. Poponea și tuturor membrilor din comitet, cari în absența sa, au condus în mod exemplar și spre mulțumirea generală agendele reuniunii și se oprește la modul demn cum reuniunea s'a achitat față de mult regretatul naș al steagului și binefăcător al reuniunii, de răposatul episcop N. Popea. Ocupându-se în cele următoare de vrednicile acestui bun prelat, arată cum P. S. Sa împreună cu marele Andreiu a purtat viu interes de cauza meseriașilor noștri și a dat întemeietorului primei reuniuni de meseriași (din Sibiu), nemuritorului N. Cristea tot sprijinul moral și material. Expunându-ne datele mai importante din viața lui Popea, dl Tordășian ne citește testamentul lui, care ca și testamentul marelui Andreiu e o carte de prețioase învățături pentru noi toți și mai ales pentru studențimea și pentru clasa meseriașilor noștri. Prin testamentul său episcopul Popea lasă întreaga sa avere „câștigată cu omenie și mare cruțare din modestele venituri, ce a avut“ consistorului diecezan din Caransebeș, care să facă „Fundațiunea episcopului Nicolau Popea“ spre scopuri bisericesti, școlare și filantropice pentru toate timpurile. Din venitul averii sale,

evaluată la un pătrar de milion cor., episcopul Popea a dispus ca 50 procente să se capitalizeze; 20 proc. să se împartă ca stipendii la studenți de ambe sexele; 20 proc. să se dea ajutoare la învățaceii români ortodocși cu purtare morală bună, dela orice meserie sau industrie, asemenea la sodali talentați cu purtare morală bună, spre a se trimite în străinătate pela fabrici și stabilimente mai mari, ca să se poată califica în specialitatea lor și în fine să se dea ajutoare la sodali capabili, morali și cruțători, cari vor începe meserie ori industrie de sine stătătoare, iar 10 proc. le-a lăsat pentru scopuri bisericesti. Când capitalul fundațional va ajunge la suma îndoită se vor capitaliza numai 25 proc., iar celelalte 75 proc. se vor împărți, observând raportul indicat mai sus. Singur prin acest testament al său, episcopul Popea și-a câștigat nemurirea și și-a ridicat altar de recunoștință neperitoare în inimile noastre și în ale generațiilor viitoare. Reuniunea noastră, zice dl Tordășian, care s'a mândrit al fi avut pe Popea dela întemeierea ei, se va îngriji ca numele lui pomenit să fie cu vrednicie din veac în veac!

Intrați în programul seratei, notarul Duca citește sumarele ședințelor administrative, din cari între altele, cu bucurie am aflat, că mai mulți sodali de ai noștri aflători în Berlin, au înființat acolo încă în 1907 „Societatea meseriașilor români din Berlin“. Un cor improvizat, condus de zelosul solist I. Stanciu, ne-a delectat cu compoziția „Pe al nostru steag“; librarul Radu Barciuanu într'un tractat scurt, dar bine compus ne-a înfățișat date din viața și activitatea poetului Coșbuc, din care a citit cu pricepere mai multe poezii. Sodalul lăcătuș G. Munthiu ne-a cântat mai multe doine cu multă căldură și mult simț; sod. croitor Ios. Răcianu, a produs mult și desfășurat haz cu „doina“, parodie din popor după Eminescu de Brebenel; asemenea a plăcut învățacelul lăcătuș Ioachim Socu (maturizantul) cu anecdota „Tatăl nostru“ de Speranță; Tr. Moga a dat nouă dovezi de deprinderea cu arcușul; R. Barciuanu, predând bucata „Analiza“ a produs mult haz; Cântările solo ale d-lor I. Stanciu și Ascanii Crișanu, ne au ridicat în sfere mai înalte, iar dl învățator Oct. Simion, cunoscut bun pianist și conducător de coruri, a făcut bună impresie asupra auditorului cu câteva expuneri din teoria muzicii și la fine cu mai multe arii, executate la pian.

La fine s'au distribuit între participanți, ca de regulă, mai multe cărți folositoare, iar dl Tordășian, mulțumind tuturor, invită la ședința din 24 Septembrie n. c. „*Invingătorul*“.

O adunare de popor în Ardeal.

— Impresiile unui ziarist din România. —

Abia a trecut ceasul mesei și pe arșița puternică pornim la adunare. Când sosim mai bine de jumătate din întinsa piață a Săliștei e plină de oameni. Și cete de câte 40—50 de inși vin mereu de prin comunele de prin preajmă.

Porturile românești de prin atâtea comune își desfășură frumseța odată cu aceea a chipurilor acestora de munteni.

Iată într'un colț un grup de țărani din Poiana, toți chipeși, înalți, cu chicile negre fluturând sub pălăriile cu margini mari. Iar mai alături, alții cu pălării mai mitite în margini, oameni mai scunzi însă cu priviri învăpăiate ca și voinicii din Poiana.

Un murmur neconținut plutește peste mulțimea asta venită la adunare. Dar iată într'o parte desfăcându-se mulțimea și făcând loc să treacă deputații. Vin deputații! Pălăriile sunt în vânt și deodată din câteva mii de piepturi, ca dintr'unul singur glas răsună puternicul »trăiască«, în vreme ce deputații, cu pălăria în mână, apropie de tribună.

Urtele nu mai conținesc până ce sunt toți sus, înaintea mulțimei ce se strânge mereu, om lângă om, ca să vadă, să audă bine pe cuvântătorii.

Și în grămădirea asta din jurul tribunei mă uit cu încordare la chipurile sătenilor aceștia. Și încă o iluzie ce o am în clipa asta, îmi lămurește minunat puterea noastră de dănuire de-alungul veacurilor și bătuți de toate izbelștile.

Oare bărbații aceștia de aproape, cu chipurile albinețe și cu ochii focosi nu sunt țărani de prin

»Muscel«? Și ceia de dincolo, mai roșcodani, cu spete largi și cu fețele îmbujorate nu sunt oameni de prin »Argeș«? Dar cei de dincolo, mai uscați, mai nervoși însă cu privirile aprinse, ca ale soarelui de August, nu sunt țărani de ai noștri din »Vâlcea«?

Și așa iluzia asta mai face să simt puterea cu care lumea asta românească bătuită de atâtea revoi și dureri a rămas mare și neclintită dealungul vremilor.

Eu le vedeam înșiruirea lungă
De mucenici nerăsplățiți ai pâinii...

(Goga).

Și în privirile ațintite pe fețele trimișilor lor zăreau scripind »nădejdea de mai bine«, această sfântă călăuză a unui neam menit să îndure prea mult.

Dar în mijlocul unei tăceri de biserică se aude glasul unui bătrân, blajin ca al unui preot când seamănă cuvântul adevărului în fața altarului.

Le spune bine a fi venit sătenilor și deschide adunarea dând cuvântul unui orator inimos, care numai pe urma manoperilor necinstite ale adversarului, n'a fost ales.

E doctorul Comșa, celce eră să fie cât pe ce ales în ciuda adversarilor. El vorbește cu puterea de avânt al unui tânăr eșit din mijlocul acestei mulțimi de supuși ai unei stări ce nu mai poate să dizeze. Și glasul lui înălțându-se năstrujnic uneori poartă în el par'că puterea cu care mulțimea asta știe să și împlinească rostul ei ade-vărat.

Vine un altul după el. Un deputat cu vocea destul de blândă, însă cu atitudinea energică și neînduplecată a unui luptător. Și deputatul Vlad spune mulțimei, că dreptul de a și spune odată tot românul ceace crede, alegându-și trimișii din parlament în marginile dreptului lui, nu-i tocmai departe.

Și apoi un altul chipeș și zdravăn ca un volnic din vremile bătrâne, îi ia locul la tribună. E Valda Voivod, alt deputat al căui cuvânt e ascultat cu aceiași evlavie de mulțime. Și el spune despre drepturile de cari ar avea temei să se bucure românii, pe lângă aceasta pomenește și de acel desiderat apusean pe urma căruia femeea ar avea puțința să și spuie cuvântul în fața urnei de vot.

Dar aceasta i spusă numai ca să mai învelească mulțimea, din care se ridică întreruperi hazlii, ce arată de opotrivă de bine puterea cu care țărânul român de prin aceste locuri își dă seamă de toate mai bine decât toți feminisții de pe fața pământului.

De altfel și femeile ce stau spre marginea pieții, văd și ele de gluma aceasta a deputatului.

Iar la urmă cuvântul blajin și curgător, al deputatului Maniu seamănă convingerea puternică a unor noi îndrumări și înălțându-se plină de logică a spuselor lui face mulțimea să se înfioare ca la glasul unui apostol.

Uralele cu care oratorii sunt rând pe rând salutați, freamătul de dragoste cu care aceștia vorbesc mulțimei, unirea asta »în cuget și în simțiri« mă face să mi simt sufletul covârșit de o bucurie fără seamăn,

Și când văd la urmă mulțimea desfăcându-se, primind în mijlocul ei pe deputații iubiți, fără pic de pă sare de baionetele jandarmilor ce stau încă neclintite lângă tribună, mi-se pare că am venit aici să învăț ceva mare, cum n'aș putea învăța aiurea.

Și cu focu acesta în suflet pornesc prin mulțimea aceasta, atât de liniștită și atât de plină de simțeminte mari.

N. Pralca.

Din străinătate.

Un discurs al lui Pichon. Ministrul de externe francez Pichon, într'un discurs pe care l-a ținut la serbările mutualiste din Jura, a zis: »Guvernul voiește pacea externă bazată pe dreptul, pe forța și pe demnitatea Franței; căci altminterlea ar fi slab și nestabil. Pichon a afirmat același lucru despre toți suveranii și șefii de stat, că nimic nu amenință pacea Europei, grupările existente ținând numai la asigurarea echilibrului«.

Ministrul a terminat afirmând, că înțeleapta politică franceză nu a încercat nici un eșec în Maroc.

Un program de acțiune al bulgarilor. Ieri a fost lansat un program de acțiune de către comitetul central al bulgarilor din Salonic, prin care se orânduiește organizarea bulgarilor în vederea alegerilor. Punctele principale ale acestui program sunt următoarele: Din cauza presiunilor pe cari le fac tinerii turci împedecând alegerile din Macedonia, cari ar trebui să fie absolut libere, se întemeiază două comitete de acțiune. Le este interzis tuturor membrilor cari fac parte din organizație să jure încredere tinerilor turci.

Poporul să ceară pretutindeni deschiderea bisericilor și școlilor cari au fost închise.

Comitetul tinerilor turci e supărat de această putere anarhică a bulgarilor și au declarat că vor lua măsuri pentru readucerea la ordine a acestor elemente rătăcite.

Incidentul diplomatic bulgaro-turc. La ministerul de externe se declară că afacerea Geschow este pe cale de rezolvare; Poarta nu a voit niciodată să ofenseze pe Bulgaria. Ministrul de externe a fost nevoit, din cauza noului regim, să lucreze astfel și să fie compt de opinia publică. Bulgaria de altfel a lucrat corect și prudent nefăcând reclamațiune. Numai jurnalele din Constantinopol și din Sofia ar fi exagerat incidentul. Poarta are simpatii pentru Bulgaria; Bulgaria poate trimite ca agent diplomatic chiar pe Geschow, care va fi bine primit.

Finlanda și chestiunea evreiască. Reprezentantii societăților de comerț din Finlanda au decis a invita Senatul să institue un comitet de experți, pentru a cercetă chestiunea evreilor. Cercurile comerciale finlandeze cred că concesiunea liberului domiciliu evreilor și deplina egalitate ar influența în mod defavorabil situațiunea economică a Finlandei.

De peste săptămână.

Bosniacii către conferința interparlamentară. Organizația națională sârbească din Bosnia și Herțegovina a adresat președintelui conferinței interparlamentare o telegramă exprimându-și regretele că Bosnia și Herțegovina sunt singurele țări din Europa cari neavând constituție și parlament nu-și pot trimete reprezentanții la conferință.

Congresul internațional al presei. Ieri s'a deschis congresul internațional al presei la Berlin. Pe tribuna prezidențială au luat loc președintele Singer și vice-președinții Schweitzer și Schütze.

Președintele Singer a vorbit întâiu nemțește pe urmă franțuzește. A spus că congresul va cercă să creieze dreptul internațional al presei. În partea franțuzească a discursului el a spus că unii cer ca ziaristul să fie o ființă veșnic în războiu cu lumea întreagă, alții cer să fie blând dulceag și bun cu toții, a treia categorie cere ca ziaristul să fie fotograf — un automat care înregistrează toate știrile fără a le comentă. Nici unul dintre ei nu are dreptate ci toți trei la un loc. Sunt un vechiu ostaș al presei și nu m'am îndoit nici odată de viitorul ei. Adunarea asta îmi întărește credința în izbânda cauzei presei.

Secretarul de externe Schön a spus că presa și diplomația au multe legături. Dacă diplomația pic de une-ori legătura cu sentimentul obștei presa e chemată să le puie iarăși în contact.

După prânz a avut loc o recepție la cancelarul. Prințul Bülow a subliniat în discursul său că presa trebuie să cultive interesele patriei și ale poporului cărui aparține.

Principele Bulgariei la Budapesta. Principele și principesa Bulgariei au sosit azi la Budapesta, ca să feliciteze pe Majestatea Sa împăratul din prilejul jubileului său de 60 ani de domnie. Intru întimpinarea lor au eșit la gara de Ost mai mulți demnitari de curte și capii autorităților. Pe stradele pe unde a parcurs trăsura principilor până la palatul din Buda s'au arborat multe steaguri bulgare și ungurești.

Încăerări sângeroase la Laibach. Ura ce domnește din timpuri îndepărtate între nemții

și slovenii din Laibach a izbucnit adeseori în manifestații aprinse și încăerări sângeroase. În vremea din urmă ura mutuală s'a potențat din ce în ce mai mult. Slovenii au pornit boicot în contra comercianților germani și au organizat mai multe adunări publice îndreptate împotriva lor, cari de obicei se sfârșeau cu bătăi înscenate pe strade. Zilele trecute orașul Laibach a înregistrat în analele scandalelor sale una dintre cele mai vehemente ciocniri între germani și sloveni.

Un grup de vre-o 3000 de sloveni a mers la casina germană și a început să o bombardeze. La un semn dat o ploaie de pietri a început să curgă asupra ferestrelor zidirii. Miliția, fiind în cunoștință de mai înainte de ceace se pregătește, s'a ținut tot în apropierea manifestațiilor și când au auzit zgomotul dela casină, au năvălit în grabă dintr'o stradă laterală la fața locului. Comandantul a provocat pe manifestații să se depărteze, aceștia însă i-au răspuns cu o ploaie de pietrii. După ce nici la a treia provocare nu s'au depărtat, comandaotul a comandat foc și soldații au luat-o la fugă în toate părțile. Doi dintre manifestații au căzut morți pe loc, iar 2 au rămas grav și 3 mai ușor răniți.

Populațiunea orașului, — în majoritate slovenă — e foarte agitată în urma celor întâmplate. Pe sublocotenentul Meyer, care a comandat miliția în contra manifestațiilor, erau să-l omoare, însă neputând pune mâna pe el, au dat năvală la locuința lui, unde în furia lor au devastat tot.

Ieri slovenii au continuat manifestațiunile. Au parcurs stradele cu scări lungi în spinare și au îndepărtat de pe edificii tablele cu inscripții germane. Nici miliția, nici poliția nu le-a făcut nimic.

Mare incendiu în Paris. Un incendiu a izbucnit, probabil din cauza unui scurt circuit, la hotelul telefoanelor din Paris. Incendiuul a început pe la 7 și trei sferturi seara în subsol. Foarte repede focul s'a comunicat și la etaje. Imobilul și toate aparatele pot fi considerate ca distruse. Accidente de persoane n'a fost. Comunicațiunea cu provincia și străinătatea a fost întreruptă. Într-o baterie centrală a fost distrusă. Nu s'a putut salvă decât acumuloarele și documente importante. Pe la 1 noaptea, incendiuul eră localizat. Pagubele nu pot fi încă evaluate.

Reclama comercială a ajuns o adevărată știință în zilele noastre. Așa zisa reclamă ame icană nu este nimic pe lângă noua reclamă inspirată de către însuși împăratul Wilhelm.

Acum doi ani, când yahtul imperial »Hohenzolern« dubla Capul Nord, împăratul dădu ordin să se scrie numele yahtului pe o stâncă așa ca să poată fi citit de toți vizitatorii. Alte vapoare imitând exemplul imperial, în câteva luni de zile stâncile dela capul nord se umplură de o mulțime de nume. După vapoare însă veniră rândul caselor comerciale și anume casa fabricii de ciocolată »Schuchard« apoi fabricile de automobile, de biciclete și așa mai departe. După câte se par numarul vizitatorilor Capului Nord este așa de mare în cât reclama servește de minune caselor comerciale.

Economie.

Corporația croitorilor din București. Comitetul acestei corporații a decis într'una din ședințele recente următoarele: a) înființarea unei academii de croit pentru bărbați și dame; b) înființarea unei școli pentru ucenicii români; c) înființarea unei biblioteci și a unei săli de lectură și d) punerea bazelor unui birou de plasare pentru membrii corporației.

Pentru lucrările pregătitoare s'a votat un fond de 2050 lei.

Comitetul însărcinat cu organizarea Academiei de croitorie pentru bărbați se compune din dnii G. Franckes, O. Vladimir, Gh. Babeș, Th. R. Ilescu, V. Pange, R. I. Popp și I. Simionescu; iar pentru femeii din dnii H. Ruscescu și Ion Mitrea și dnele Ella Savopol, Zoe Bulcoveanu, Frida. Zaphé, Anghelina și dsoara Virginia Paximade.

Comitetul pentru organizarea biroului de plasare se compune din Clement Popescu, Păun G. Balea, Bălbăle Petre, Matache Craioveanu și H. Ionescu.

... pe toți arhierii români de aceleași primiri și slăvuri patriotice. Nu înțelegem și nu iertăm această atitudine episcopului de Arad care a ținut să sfideze a doua oară opinia publică românească prin limbă străină în fața poporului adunat. În astfel de împrejurări valoarea acestor „apostoli” e foarte problematică și am renunța bucuros la ele.

Sfințirea bisericeii din Săcădat.

De câțiva ani încoace, toate inimile românești se umplu de bucurie, căci aproape în fiecare țară se ridică mărețe lăcașe lui Dumnezeu. Și această deamnă însuflețire religioasă, în vremile grele de azi produce o vie mângâiere pretutindenea, căci de câteori se dă destinațiunii vr' un Sion, de atâtea ori ne întâlnim sute de credincioși, cași pe câmpul libertății, să ne unim în rugă și în simțiri pentru promovarea intereselor neamului...

Un praznic de o rară frumusețe a avut și comuna Săcădat (Bihor) în 7/20 Septembrie a. c., când după lungi și ambițioase lupte, s'a dat marelui sale impozanta zidire ridicată pentru preamărirea lui Dumnezeu.

Actul sfințirii.

Credincioșii din Săcădat încrezuți în situațiunea lor materială, și-au împodobit biserica cu cea mai scumpă năzuință, astfel că întrece toate bisericile ortodoxe dela sate din Bihor. Actul sfințirii — din cauza, că P. S. Sa tot în ziua sus indicată a trebuit să îndeplinească într'alte părți misiune pastorală — l-a săvârșit foarte frumos P. Cuv. Sa vicarul episcopesc V. Mangra cu asistența diaconilor protopopii T. Păcala și A. Munteanu și alor 18 preoți. Preoțimea tractuală cu excepțiunea că torva a fost toată de față, din tractele vecine au fost de față: D. Aibu, Cheresig, George Papp, din Oradea mare, P. Popa din F. Oșorheiu și D. Vușcan, din Cișoara.

Deja la orele 7 biserica a fost fixată.

Între bubuitul puștilor și dulcele glas al clopotelor s'a început sfințirea apei. — Răspunsurile le-a ținut corul improvisat al învățătorilor din jur. La priceasnă mulțimea s'a liniștit și cu atențiune încordată s'a ascultat predica P. Cuv. Sale plină de povețe și de îndemnări spre faptele îndurării trupești și sufletești, biserica — a sfătuit — să fie semn de întărire și în viitor cum a fost în trecut.

Prânzul comun.

Masa întinsă pentru oaspeți a fost gătită în curtea școlii, unde ca la 250 tăcămuri așteptă lumea adunată. Sexul femeesc încă a fost reprezentat foarte bine, astfel că o masă lungă a fost ocupată toată. Toastele n'au fost cu nemișcarea ca la unele întâlniri de-ale noastre, ci au arătat frumos, fiind toate desfășurate într'un etan de însuflețire.

Primul toast l-a ținut Prea C. Sa. V. Mangra în sănătatea P. S. Sale episcopului nostru Ioan I. Papp, al doilea Dr. Coriolan Papp, directorul „Bihorenei”, electrizând mulțimea prin plasticitatea imaginilor scaldate în aurul naționalismului. Minutul toast ținut pentru popor a fost răsplătit cu un torent de aplauze. Protopopul Al. Munteanu a închinat întru sănătatea P. C. Sale V. Mangra; Dr. A. Lazar pentru făclia Crișului repede Al. Munteanu, pentru preotul localului T. Tărău și pentru propriul motor al întregii edificării, vrednicul fiu al preotului local „domnișorul Iosif”, care pe umerii săi a purtat toată sarcina unei așa estetice zidiri cum este cea din Săcădat.

În rândul prânzătorilor s'a văzut un cap cărunț, care peste opt decenii trăiește, protop. emerit Teodor Filip, întru a cărui sănătate a închinat în cuvinte alese Vicarul eppesc V. Mangra. Pentru popor a tostat Petre Cișon. Spre bucuria tuturor celor de față a servit împrejurarea că deși erau de față și oaspeți maghiari, nu s'au făcut tirade mincinoase de dragoste în limba ungarească, ci sărbătoarea a avut până la sfârșit numai nuanțe curate românești.

Petrecerea și vizitele P. C. Sale V. Mangra.

Ridicându-se masa, tinerimea ca în totdeauna a dorit să se înceapă dansul, astfel s'a mutat toată inteligența la casa preotului, unde pe oaspeți îi așteptă frumoasa casă a „domnișorului Iosif” cu spațioasele sale. Aici s'a început petrecerea, care a durat până spre zori. Pe la

orele 4 P. C. Sa vicarul V. Mangra a început vizitele oficioase pe la frunții satului. În comună, au făcut o impresie foarte bună aceste vizite, împreunate cu îndemnări părintești. Poporul nostru, deoarece poate nici când n'a văzut în casele lor pe demnarii mai înalți bisericești, au primit aceste vizite cu un adânc simțământ de evlavie și o rară bucurie. Încheind vizitele, P. C. Sa între vii urale a plecat cu trenul de 5 ore.

Lumea adunată de prin cele mai depărtate sate românești, văzând ordinea frumoasă în care au decurs toate, s'a împrăștiat la ale sale ducând cu sine bucuria, că s'a ridicat un mândru far pentru propagarea moralității și naționalității.

Petru Popa.

NOUTĂȚI.

ARAD, 24 Septembrie n. 1908.

— **Adunare de popor la Sîncel.** Locuitorii români ai cercului pretorial Hususău din comitatul Târnavei-mici, să convoacă la adunarea populară, ce se va țineă Duminecă în 27 Septembrie st. n. 1908 în comuna Sîncel, (lângă Blaj) la orele 11 a. m. cu următorul program: 1. Constituirea biroului, și deschiderea adunării. 2. Situațiunea politică generală și votul universal. 3. Proiect de rezoluție. 4. Închiderea adunării.

— **Slovacii pentru Hlinka.** La inițiativa ziarului „Ludove Novini” se va înmăna papei o petiție cu 30.000 de iscălituri în care slovacii catolici cer dela sfântul părinte să restituie în postul său pe părintele Andrei Hlinka, care a fost osândit și amovat numai din motive politice.

Procurorul din Pressburg a pornit un nou proces în contra lui Hlinka pentru un articol apărut într'un călindar slovac din America.

— **Propaganda pansârbească.** Numărul prizonierilor învinuți de complicitate în propaganda pansârbească crește mereu. În închisoarea procuraturii din Agram sunt internați deja 27 înși. Prizonierii sunt tratați foarte sever, nu li-se dă voie să fumeze, să se plimbe și nici măcar să scrie. Mulți dintre ei în urma rigoarei de fier s'au îmbolnăvit, încât apărătorul lor, dnul Hincovici a urgentat sfârșitul cercetării, cerând sporirea judecătorilor de instrucție. A mai cerut pe seama prizonierilor toate favorurile ce li compet prizonierilor preventivi.

— **Tulburările dela Leibach.** Din Agram se telegrafiază că Clubul partidului juridic a trimis p'amarul orașului Leibach, Hriba, următoarea telegramă:

Întreg poporul croat protestează îngrozit și cu adâncă durere împotriva vărsărilor de sânge săvârșite de soldații germani, cari au fost instigați de mâni criminale ca să ucidă oameni nevinovați. Primiți adâncile noastre condoleanțe pentru victimele vărsărilor de sânge.

— **Părechea princiară bulgară în Budapesta.** Principele și principesa Bulgariei au fost primiți la Budapesta cu toată pompa oficială. Maiestatea Sa Împăratul l-a primit ieri în audiență privată. La orele 12 și jumătate s'a dat în onoarea lor un dejuner, la care afară de M. Sa Împă și de părechea princiară bulgară, au mai luat parte mai mulți principii și principese. Sara a fost un prânz de gală. Împăratul a tostat în limba franceză pentru susținerea și pe mai departe a bunelor relații dintre Austria și Bulgaria, iar principele bulgar Ferdinand, tot în limba franceză, pentru sănătatea M. Sale. La operă s'a dat o reprezentare festivă.

— **Cum ar fi putut scăpa regele Alexandru.** În noaptea de 11 Iunie 1908 când a fost omorât regele Alexandru al Serbiei și regina Draga, se spune că părechea regală ar fi putut scăpa de moarte, dacă regele Alexandru n'ar fi astapat, cu câteva zile mai înainte, de frica conjurațiilor, o ieșire suterană secretă, ce ducea dela palat până la Dunăre. Astuparea s'a făcut tocmai de frică să nu pătrundă conjurații prin cea su-

terană. Suterana e la 4 metri sub pământ, e înaltă de doi metri și lată de unul.

— **Jidanul la război.** Eră pe timpul războiului româno-ruso-turc — povestește „Figaro” din Paris. Într'o zi, un obuz căzuse pe câmpul rusec, la câțiva metri de cortul generalului Skobelev. Soldatul de pază, un jidan se repezi, și luă în brațe și-l aruncă într'o baltă din apropiere.

Skobelev văzuse tot și-i zise:

— Ai făcut o vitejie. Ce răsplată vrei? Crucea Sfântului Gheorghe?

— O vreau, domnule general...

— Sau mai bine o sută de ruble? zise Skobelev râzind. Crucea Sf. Gheorghe nu face mai mult de cinci ruble.

— Atunci, poate, d-le general, zise sfios soldatul, mi-ați putea da crucea Sf. Gheorghe și nouăzeci și cinci de ruble.

— **Pericolele sărutării.** Doctorul francez Martinez publică în revista Analele Igieniei publice, un articol în care denunță pericolele ce pot decurge dintr'un sărutat. Doctorul francez demonstrează că cea mai mare parte a boalelor contagioase se propagă prin sărutat. Studiul doctorului Martinez va alarmă desigur cea mai mare parte a îndrăgostiților.

— Prin efectul miraculos al cremei „Aranka de Mintschek”, orice damă se face frumoasă ca în basme. Prețul unui borcan 1 coroană, borcan mai mare în coloare roză 2 coroane. Săpun „Aranka” 70 filleri, apă de spălat „Aranka” 1 cor., pudră „Aranka” 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr „Aranka”. 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îi încrunțește părul să folosească regeneratul de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabricatorul laboratorului chemic Mintschek G. E. Keczemétt.

x **Tot felul de chipiuri militare și de alte uniforme,** apoi ciacăi și caloace din materia cea mai bună și în prețuri ieftine. Fabricate proprii. Weber Pál maestru specialist pentru confecționarea chipiurilor Coșovia (Kassa) Fö-utca.

Cântec popular.

Verde foaie de bujor,
Fost-a o fată și-un fecior.
Verde foaie de doi brazi,
De copii s'au avut dragi.
Când au fost la logodit,
Părinții nu i-au voit.
Când au fost la cununat,
Părinții nu i-au lăsat.
Ei de mână s'au luat,
Și s'au dus de s'a 'necat.
La mărul 'n foaie rotundă,
Unde-i apa mai afundă.
Dar părinții i-au aflat
Și pe ei i-au îngropat,
Pe feciorul lângă drum
Și pe fată peste drum.
Din fecior a răsărit
Un brad verde aurit,
Iar din fată a răsărit
Viță verde aurită
Vița tară că crește
Și pe brad mi-l cuprindea
Cine p'acolo trecea
Din gurită așa grăia:
Asta-i dragoste curată
De un mic junel și-o fată.

Ultime informațiuni.

»Calvarul« nostru la Berlin.

„Independența română” din București primește dela congresul presei ce se ține la Berlin următoarea telegramă:

Berlin, 22 Septembrie 2 ore 25 m. D. Ioan Procopiu președintele sindicatului ziariștilor din București și unul din delegații sindicatului a făcut congresului presei o comunicațiune privitoare la situațiunea grea creată de guvernul unguresc presei naționalităților din Ungaria.

Oratorul a relevat cazuri număroase de osânde nedrepte rostite contra ziariștilor nemaghiari. (Cazurile acestea sunt scoase din »Calvarul« nostru pe care dl Procopiu ni-l ceruse înainte de congres în scopul acesta N. R.) Comunicațiunea dlui Procopiu a produs o vie senzațiune între membrii congresului.

Di Silvestru Moldovan osândit.

— Dela corespondentul nostru. —

— Prin telefon. —

Cluj 24 Septembrie.

Redactorul „Foi Poporului” dl Silvestru Moldovan a fost osândit azi de curtea cu juri din Cluj la 4 luni temniță de stat și 400 cor. amendă. Incriminat articolul „Cu ce datorim strămoșilor noștri” scris cu prilejul sărbătorilor dela Pânade. Apărătorul, dl Dr. Ștefan Morar, a rostit un pledoar clasic. Acuzatul s'a apărat de asemenea frumos. In contra sentinței s'a dat apel. La pertractare a fost de față multă lume românească din Cluj, în prevalență dame și studenți universitari.

Economie.

Insoțirea „Mugurul” din Ibașfalău și satele dimprejur.

Despre însemnătatea și scopul Insoțirii „Mugurul”, la timpul său, s'a scris în zisrele noastre, — eu voese pe scurt, ca dela întemeierea ei să arăt cum a fost sprijinită de poporul nostru. — Abia se implinesc 4 luni de când s'a întemeiat tovarășia și deja are la vre-o 2500 membri din vre-o 64 comune, cu peste 60.000 cor. capital subscris și o parte chiar încurs. Și e un semn bun și îmbucurător acest fapt, — se vede, — că nu întârzie și-a trimis delegații săi (învățători preoți etc.) prin satele noastre în toate Duminecile și în sărbători, îndemnând și povățuind poporul să sprijinească aceasta operă măreață de ridicare pentru românii de pe malurile ambelor Târnavi.

Și oare unde eră mai potrivită întemeierea unei însoțiri economice pentru poporul nostru? Așa cred că niciari ca aici, unde toate comunele sunt amestecate cu sași bogăți și desprețuitori, pentru tot ce e românesc. — Dacă și azi românul li zice sasului „slăpâne” cu drept cuvânt e așa, — căci bisericile și școlile lor de departe strălucesc ca niște colosuri, — băncile lor populare la sate, diferitele lor „Vereinuri” storce din gros poporul românesc — le cumpără moșiile silindui să ia toșagul pribegiei spre America.

Această salutară și binevenită însoțire românească a trebuit să resar încă de mult pentru noi, — căci în acest jur elemental nostru trebuie barem economicește întărit și dezvoltat, căci politicește nici când nu s'a mișcat, nici nu vrea să se miște până acum.

În partea sudică a Târnavelor avem de lucru cu sași deștepți, culți și buni economi cu cari ne întâlnim aproape în fiecare comună; — la nord ostul Târnavelor trebuie să ne apărăm de puvoial săcuimii, ce înaintează mereu și ajutat de toate guvernele — țintește slăbirea noastră.

Evident deci, că în astfel de împrejurări primejdioase pentru noi a trebuit să se facă ceva. Și ne-a ajutat Dumnezeu, căci azi ne putem lăuda cu un conducător harnic și cinstit, care e d-nul Dr. Alex. Morariu avocat în Ibașfalău. — Mulțumită zelului și stăruinței d-sale de fier s'a pus temelie însoțirii mărețe ce o avem.

Acest om de model și energic e fa'a și mândria ținutului, poporul din jur astăzi e fericit, că Duminecile și în sărbători poate primi pe acest povățuitor apostol al lor, care însoțit de preoți și învățători coboară între popor, unde prin prelegeri folositoare tâlmăcește prin grai limpede și frumos însemnătatea și rostul tovarășilor. Ca însoțirea să și poată începe activitatea, tot dsa a mijlocit cumpărarea unui teritor vast pentru trebuințele economice, asemenea pentru o mai bună administrație și rânduială a însoțirii s'a îngrijit, ca tovarășia să și aibă un conducător harnic și

priceput în cele economice și comerciale. La propunerea d-sale, direcțiunea în 16 August a. c. ca conducător al însoțirii a ales de-oamidată provizor — pe mult promițătorul tânăr dl Fabian Toma absolvent de academia superioară din M. Ovâr — și fost conducător al domeniilor dlui Gall (Bănat).

Precum se vede direcțiunea până acum s'a achitat cum se cade îngrijindu-se de tot ce eră mai neapărat de lipsă pentru prosperarea însoțirii.

Tovărășia la timpul său va înflința filiale în diferite ținuturi, unde găsește că e cu cale și scop. Acestea filiale vor fi niște însoțiri mai mici cu organizație și direcțiune separată, avându-și centrala în Ibașfalău, de unde a pornit mișcarea. Până acum s'a proiectat o filială în Blaj, care precum am înțeles s'a și mișcat, căci cărturarii din Blaj deja au început turneurile pentru a câștiga membri și au de gând să unească într-o tabără economică pe toți românii până și pe cei de pe Murăș.

Deie Dumnezeu să ajungem la sfârșit bun, că într'adevăr o idee mai salutară pentru întărirea poporului nostru ca a tovarășilor, nu este.

Dacă astfel de însoțiri economice și de negoț s'ar împânzi peste toate ținuturile românești din Ungaria, peste câțiva ani ar încela tânguirile zilnice, că „suntem neam sărac” încunjurați și exploatați de toți străinii.

Valehid, la 20 Septembrie 1908.

Ales. I. Sighișoreanu,
învățător.

Inflințarea unei școli industriale în România. Ministerul industriei și comerțului studiază chestiunea înființării mai multor școli industriale, în care să se pregătească în mod foarte serios lucrătorii trebuincioși diferitelor fabrici din țară.

La întreținerea acestor școli este vorba să contribuie statul și fabricanții de categoria de producție pentru cari se vor pregăti lucrătorii.

Fabricanții vor fi obligați a și procura meseriașii dintre absolvenții acestor școli.

Budapesta, 24 Septembrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22-78—22-80
Săcară pe Oct.	18-64 18-66
Cucuruz pe Mați	14-62 14-64
Ovăs pe Oct.	16-06 16-08

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou			
De Tisa	— — —	22 K. 80—23 K. 80	fil
Din comitatul Albel	— — —	22 > 60—23 > 50	>
De Pesta	— — —	22 > 60—23 > 50	>
Bănățenesc	— — —	22 > 80—23 > 80	>
De Bacica	— — —	22 > 80—23 > 70	>
Săcară	— — —	18 > 70—18 > 85	>
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 > 75—15 > 90	>	>
> de cvalitatea II.	15 > 40—15 > 65	>	>
Ovăs de	I. 16 > 40—16 > 65	>	>
> >	II. 15 > 80—16 > 30	>	>

Sfaturi agricole.

Găinile, cari mănâncă ouăle, se pot desbăra în modul următor: luăm un ou, li facem două găuri cât se poate de mici la ambele vârfuri, suflăm pe o găurice ca întreg cuprinsul oului se iese pe cealaltă. Umplem apoi oul cu apă pipărată tare, astupăm găurile cu ghips ori var și-l punem la găină, ca să-l spargă și mănânce. Tot așa se desbără de câinii, cari s'au învățat a fura ouăle. Nici găina, nici câinele nu va mai cerca să gaste vre un ou a două-ozară.

A păstra crastaveții verzi până la Crăciun. Crastaveții verzi să iau frumos de pe viță și îndată se ung cu albuș de ou peste tot, apoi lăsăm să se usce și se păstrează apoi la loc svântat.

O socoteală pentru cei ce beau. Iată o listă a lucrurilor cari s'ar putea cumpăra cu prețul unui litru de țuică sau a unei băuturi de un leu sau de o coroană.

Pentru școlari.

10 caiete de scris, sau 5 caiete de desen, sau 40 de bucăți de cretă, sau 20 de creioane, sau 60 de penițe, sau 80 de condee de piatră, sau 5 tăblițe, sau 10 tocure, sau 1 manual de geografie, sau 1 călimară.

Pentru fetițe.

20 croșete, sau 31 jurubiți de arnici, sau 100 de ace de cusut, sau 2 bismăluțe, sau 5 batiste, sau 4 bobine mari, sau 10 mosorașe de ată, sau 10 perechi de cărlige de ciorapi.

Pentru familie.

20 de cutii de chibrite, sau 120 de nasturi mărunti, sau 5 pâini, sau 120 de covrigi mărunți, sau 10 lipii, sau 1 chilogram de carne sau brânză, sau 2 $\frac{1}{2}$ litri lapte, sau 1 pălărie de paie, sau 1 țesală pentru vite, sau 2 pile pentru meșteri, sau 1 lampă de luminat cu accesoriile ei, sau 1 casmă, sau 2 metri matipolon, sau 2 perechi ciorapi, sau 2 chilograme de cuie de sârmă, sau 2 funii pentru vite, sau 1 lacăt, sau 1 $\frac{1}{2}$ chilogram de săpun pentru rufe, sau 2 căpeștre pentru cai, sau $\frac{1}{2}$ chilogram de lână de lucru, sau 10 chilograme sămânță furegeră (mături), sau 5 chilograme sămânță de cânepă.

Deci fiți cumpătați!...

V. Petrașcu,
Crovu.

Poșta Administrației.

Traian Papoe, Meszics. Am primit 8 cor., pe 1907 și 1908.

Ioan Toma, Ohaba-Mutnic. Am primit 4 cor. ca abonament până la finea anului 1908.

Ioan Lucea, Mănerău. Am primit 4 cor. ca abonament până la finea anului 1908.

George Ivaseu, Sân-Nicolaul-Mare. Am primit 2 cor. ca abonament pe sem. I 1908.

Redactor responsabil Constantin Savu.

Editor proprietar George Nichin.

Copii născuți prea de vreme

pot fi salvați de chircire și fizică prin Emulsiunea SCOTT și recâștigă vigoarea și viața obișnuită.

Mii de părinți îngrijaji

privesc cu încântare cum sănătatea copiilor lor merge tot spre bine. Copii primesc bucurii și mistuesc ușor

Emulsiunea SCOTT

chiar și când resping laptele.

Prețul unui flacon veritabil 2 cor. 50 fil.

De vânzare la toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunii a se lua seamă la marca metodului SCOTT — care este pescarul.

„Wällischhof“

sanatoriu

aranjat după sistemul dr. Lahman, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietetice, jumătate oră departare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă.

Posta și telegraf: Maria Enzensdorf (bei Wien).

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Moritz Sturza.

Farmacia „Regina Elisabeta“

laborator medical și cosmetic

Szeged, Csongrádi sugár-ut.

Recomandă preparatele celebre cu efect experimental de gur, fabricate în laboratorul cosmetic și cosmetic sub numele „Regina Elisabeta“.

Crema de față „Elisabeta“ — de zi și de seară — regă feței fragilenței tinereții, împiedecă formarea creștelor, face să dispară imediat piștrăuile, petele de față și tot felul de necurățenii ale pielii. Prețul 1 și 2 cor.

Lapte de cremă „Elisabeta“, contra tuturor boalelor de piele și a defectelor frumuseții, efect sigur. Prețul 1 cor. 20 fil.

Spirt de păr „Elisabeta“ după o foloșire de câteva zile împiedecă formarea mătreaței, întărește rădăcinile bolnave ale părului. Prețul 1 cor. 50 fil.

„Buzodol“ contra usădărei picioarelor și a mâinilor — după o singură foloșire, efect sigur și în cazurile cele mai grave. Prețul 1 cor.

Singurul depozit la fabricantul. Comenzile din provinciile se îndeplinesc punctual. La o comandă de 10 cor. nu se socotește împachetarea și poșta.

Lemle József, farmacist

Un candidat de avocat

cu praxă bună,

și aplicare cu 1 Octombrie 1908 în cancelaria avocatului **Dr. OCTAVIAN VASU** din Făgăraș cu condițiuni favorabile.

Se caută

Un tiner român

neînsurat, cu diplomă de notar, care e capabil a conduce o cancelarie notarială.

Doritorii să se adreseze la subscribul care va spune și condițiunile.

Ioan Glitia, notar.

up Dobrest. (Bihar m.) Nánhegyesel.

ANUNȚ.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată caldura tovarășia agricolă românească „**Mugurul**” însoțire economică comercială în Elisabetopol (Erzsébet város) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile precum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea de instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturii.

820 sz. 1908 végreh.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a m.-radnai kir. bíróságnak 1908 évi 200/4 számú végzése következtében Dr. Márta Sándor lipcai ügyvéd által képviselt Czárán Sándor javára Aszlau (Aszlan) Todor ellen 140 Korona s. jár. erejéig 1908 évi július hó 27 én fogamnosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 814 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarha, faalkatásu elmozdítató melék épületek és egyéb ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a M.-Radna kir. járásbíróóság 1908-ik évi V. 500/2 számú végzése folytán 140 kor. tőkekövetelés, ennek 1907 évi Szeptember hó 28. napjától járó 5% kamatai, 1/30/0 váltódíj és eddig összesen, 71 kor. 45 filérben bíróilag már megállapított, költségek erejéig, Aszlau (Aszlan) Todor Lupesti lakásán leendő megtartására

1908 évi október hó 5-ik napjának délelőtti 12 órája

határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfi-

zetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt M.-Radna, 1908 év. sept. hó 20 napján.

Smikál János

kir. bir. végrehajtó.

Nr. cons. 6290—1908.

Publicare de licitațiune.

Pentru esarândarea vămii târgului din orașul Blaj și din comuna Mánarade se va ține **licitație publică în Blaj, la 22 Octombrie n. 1908 la orele 11 a. m.** în cancelaria advocațională arhidiecezană.

Dreptul aparținător fondului Catedralei de a culege vama târgului din Blaj și Mánarade se va esarândă pe 3 (trei) ani succesivi din 1 Ianuarie 1909 începând,

Prețul de strigare este 6000 coroane.

Condițiile de licitare și esarândare se pot vedea în cancelaria avocatului arhidiecezan.

Cei ce doresc a lua parte la licitație, sunt obligați a depune un vadiu de 600 Cor. în bani gata, ori hârtii de valoare, notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la termenul de sus, sa vor lua numai atunci în considerare, dacă se vor face pe lângă accludarea vadiului amintit și pe lângă declarațiunea, că oferentul cunoaște condițiunile de esarândare.

Blaj, la 22 Septembrie n. 1908.

Dr. Iuliu Maniu,
advocat arhidiecezan.

Nr. cons. 6290—1908.

Publicare de licitațiune.

Pentru esarândarea podului cu drept de vamă dintre opidul Blaj și comuna Veza și a celui din capătul din jos a satului Blaj, adecă a podurilor cu drept de vamă de peste Târnava-mare și Târnava-mică aparținătoare Dominiului Metropolitan gr.-cat. de Alba Iulia și Făgăraș, ce ya aveă loc în Blaj la **22 Octombrie n. 1908 la 11 ore a. m.** în cancelaria advocațională arhidiecezană.

Podurile mai sus amintite se vor esarândă pe trei ani succesivi dela 1 Ianuarie 1908 st. n. începând.

Prețul de strigare este 4200 coroane.

Condițiunile de esarândare se pot vedea în cancelaria avocatului arhidiecezan.

Cei ce doresc a lua parte la licitație, sunt obligați a depune un vadiu de 420 coroane în bani gata, ori în hârtii de valoare, notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la acel termen se vor lua numai atunci în considerare, dacă se vor face pe lângă accludarea vadiului amintit și pe lângă declarațiunea, că oferentul cunoaște condițiunile de esarândare.

Blaj, la 22 Septembrie 1908.

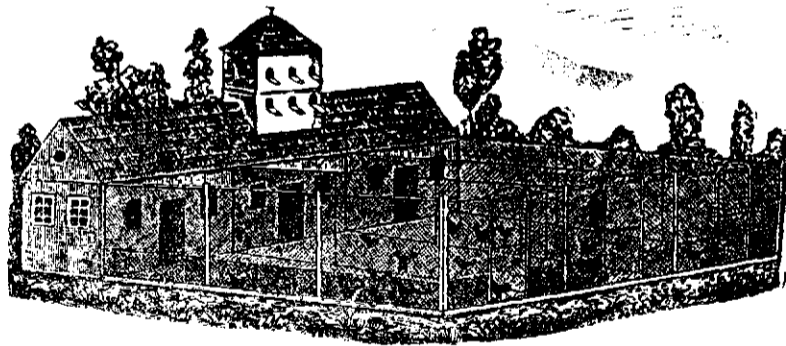
Dr. Iuliu Maniu,
advocat arhidiecezan.

ANUNȚURI

primește administrația „Tribuna” pe lângă prețurile cele mai moderate.

Neubauer János

fabricant de funii, țesături, de grilajuri, de site și saltele de sârmă.
DEBRECZEN.

CU PREȚURILE CELE MAI MODERATE.

Recomandă preparatele sale de sârmă ca: țesături de sârmă din aramă fer și ține are în depozit pentru mori fabricii și scopuri agricole. Recomandă sifa de ventilat sistem Bachler. Pregătește țesături de mână și fabrică la îngrădit de grădini, curți de galițe, sifa de sârmă cu ramă de fer la lucrări de pământ, nisip, petriș ș. a. Apărătoare de scântei la locomotive, mori și coșuri de fabrici. Somiere elastice pentru pat pe stâluri de fer și lemn. Cu un cuvânt tot felul de lucrări ce se țin de aceasta branșă.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

George Iancovici

ARAD, Forray utca 2 sz.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public că în prăvălia mea s pot vedea următorii articlii de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri englezești colorate, flaneluri de halaturi de lână și de ermelin, barcheturi, tenisuri.

Mățăsurii pentru bluze la modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, pânză de ață și pamut, șifoane. Covoare, perdele, fețe de pat și de masă. și mulți alți articlii, cari nu se pot toate înșiră.

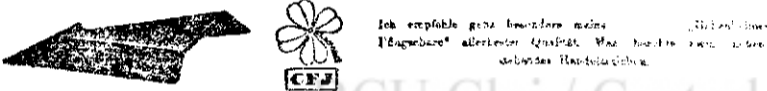
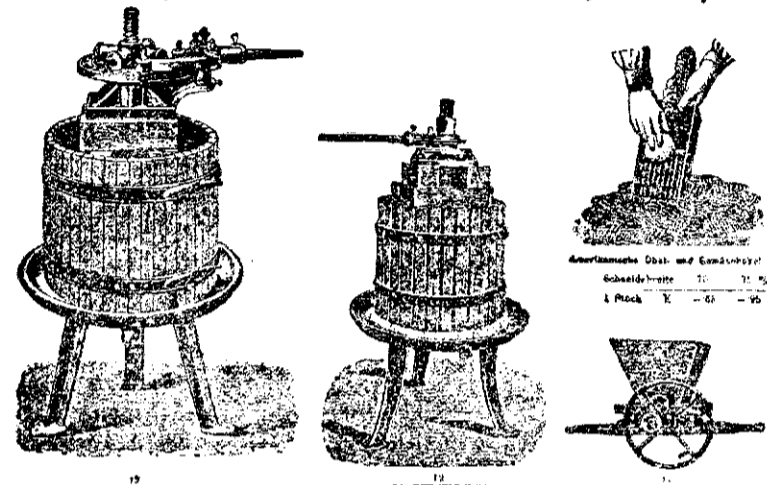
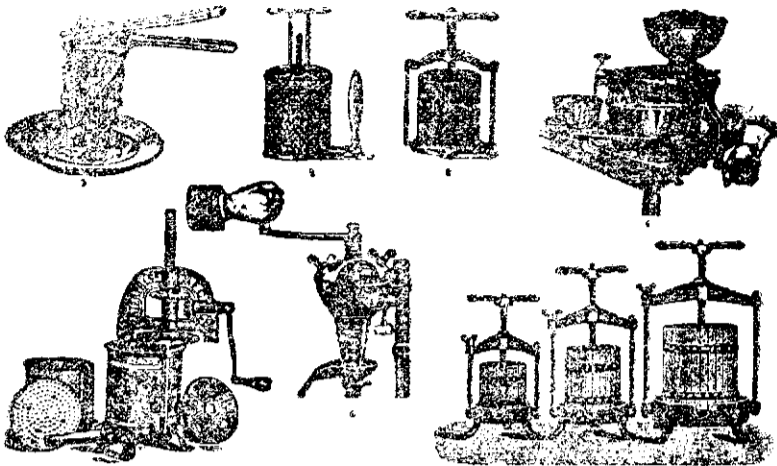
Postavuri de reverenzi so-site acum, brâuri preoțești de culorile roșu, vânăt și negru.

Ciorapi împlețiți în temniță.

CAROL F. JICKELI

SBIIU ȘI ALBA IULIA

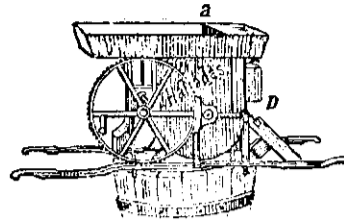
Depozitul cel mai bogat de:

Ich erpibile gaza hawndora mada
Hagabara' aliterator gnapat. Max. hawndora gaza hawndora
awndora hawndora gaza hawndora

Atelierul de mașini **Bittermann Pál** Budapesta, IX. Lonyai utca 36.

»Haladás« cea mai perfectă mașină pentru storsul strugurilor. Pe oă storce 1400 kgr. struguri.

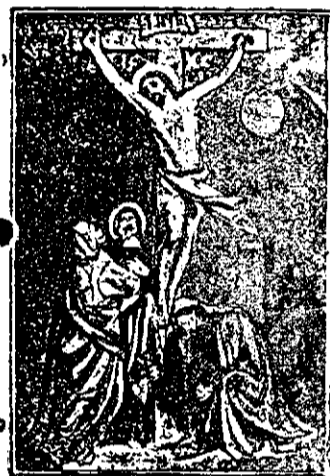

Zdrobește perfect boabele de struguri și le scapă depin desfăcute de cotor în vasul de sub ea, iar boabele necoapte dimpreună cu cotorul le sorate se parat pe apertura »D«.

Prețul 200 coroane.

In atelierul meu se pot vedeă ori și când. Cu prețcurente și cu deslușiri servesc bucuros.

Prmul atelier de aurituri de biserică și pictură de icoane bisericesti din Ardeal

Se recomandă în atențiunea parohiilor, primește tot felul de aurituri bisericesti, cu aur veritabil și picturi de icoane sfinte cu prețuri favorabile și garanție.

Primește tot felul de reparaturi, aurituri noi și improspătarea picturilor, lucru exact și repede.

Solicitărd încrederea on. public rămân cu stumă:

Sipos Ödön

auritor de biserică și pictor de icoane sf.

Brassó

Hosszu utca 39 sz.

CATALOGUL

cărților apărute și aflătoare de vânzare la tipografia diecezană din ARAD.

Cărți școlare.

1. Istorioare morale de Dr. Petru Barbu, ediția III. —30
2. Istorioare biblice de Dr. Petru Barbu, ediția VII. —30
3. Istorioare binlice de Nicolae Crișmariu, ediția I. —40
4. Istorioare biblice de David Voniga, ed. I. —50
5. Istorioare biblice de Petru Popa, ed. I. —45
6. Istorioare bisericesti de Dr. P. Barbu, ediția V. —30
7. Istorioare bisericesti de Nicolae Crișmariu ediția I. —40
8. Catehizm de Dr. Petru Barbu, ediția V. —40
9. Catehizm de Nicolae Crișmariu, ediția I. —40
10. Micul catehizm de Ioan Tuducescu, I. —40
11. Abc-dar carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții ediția VI. Aprobata sub Nr. minist. 103031/1908. —40
12. Abc-dar scris pe baza metodului sunetelor vii de Iuliu Vuia, ed. III. Aprobata prin rezoluțiunea ministerială Nr. 51049/908. —40
13. Abc-dar scris pe baza metodului cuvintelor normale de Iuliu Vuia. Aprobata prin rezoluți, minister. Nr. 51049/908. —40
14. Instrucțiune pentru Abc-darul după metodul sunetelor vii de I. Vuia, ediț. II. —80
15. Carte de cetire pentru clasa doua de I. Vuia, ediția I. Aprobata prin rezoluțiunea ministerială Nr. 89230/908. —36
16. A doua carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții ediția IV. Aprobata sub Nr. ministerial 103031/908. —40
17. A treia carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții ediția II. Aprobata sub Nr. ministerial 103031/908. —60
18. A patra carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții, ediția I. Intrat spre aprobare sub Nr. ministerial 94787/908. —60
19. Carte de cetire pentru clasele 3-4 de I. Vuia ediția II. Aprobata prin rezoluțiunea ministerială Nr. 51049/908. —50
20. Carte de cetire pentru clasele 5-6 de I.

21. Carte de cetire pentru clasele 5-6 de Iosif Moldovan și consoții ed. I. Intrat spre aprob. sub Nr. minist. 94787/908. 1-
22. Curs practic de limba română de Iul. Vuia ediția III. Aprobata prin rezoluțiunea ministerială Nr. 51049/908. —60
23. Gramatica română de I. Groșorean. I. —40
24. Curs practic de Istoria literaturii române, de Iosif Stanca ediția I. —40
25. Exercițiu intuitive române-maghiare de Ioan Vancu, ediția I. —50
26. Curs practic de limba maghiară pentru clasele 1-3 de I. Vuia ediț. IV. Aprobata prin rez. minister. Nr. 28419/908. —50
27. Curs practic de limba maghiară pentru clasele 4-6 de I. Vuia ediț. III. Aprobata prin rez. minister. Nr. 28419/907. —50
28. Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan partea I, ediția II. Intrată spre aprobare sub Nr. ministerială 94787/908. —50
29. Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan partea II ediția I. Intrată spre aprobare sub Nr. ministerială 94787/908. —50
30. Curs practic de aritmetică pentru clasele 2, 3, 4 de I. Vuia ediția II Aprobata prin rez. minister. Nr. 51049/908. —60
31. Curs practic de aritmetică și Geometrie pentru clasele 5-6 de I. Vuia ediția I. Aprobata prin rezoluțiunea ministerială Nr. 51049/908. —36
32. Geografia și constituția pentru clasele 3, 4, 5, 6 de R. Vuia ediția IV. Aprobata prin rez. minist. Nr. 103632/908. —60
33. Geografia ungariei de I. Stanca ed. I. —30
34. Geografia comitatului Arad de D. Medrea ediția I. —70
35. Istoria Ungariei de Iuliu Vuia ediția II. E sub aprobare ministerială. —40
36. Istoria naturală de Iuliu Vuia ediția II. Aprobata prin rezoluțiunea ministerială Nr. 2384/904. —60
37. Istoria Naturală de Ioan Tuducescu, I. —40

38. Economia rațională de I. Vuia ediț. I. Aprobata p rez. minist. Nr. 51049/908. —56
39. Curs practic de Fizică și chemie de I. Vuia ediția I. E sub aprobare minist. —50
40. Din Liturgica bisericii ortodoxe rom. —70
41. Carte de învățătură de I. Vuia. Aprobata prin rezoluți, minist. Nr. 41409/903. 1-50
42. Manual de gimnastică de Ioan Prodan. —60
43. Rugăciunile școlărilor, cântări bisericesti ediția IV. —50
44. Prelegeri metodice din Istorioare biblice de N. Crișmariu, prețul 3-

La comande până la 100 C. se dă 10% rabat; iar la comande mai mari 20%.

Diverse.

„Anuarul școlar“ conține următoarele formulare: a) Ziuarul de primire. b) Ziuar de progres și absenții. c) Ziuar de progres. d) Ziuarul evenimentelor anuale. e) Ziuar de vizitațiune. f) evidența ordinațiunilor. g) Consemnarea manualolor folosite. Rapoartele lunare pentru 10 luni și rapoartele pentru absenții (Mulasztási kimutatás). în fine date statistice sumare. Acest anuar e compus pe baza modelelor dela stat însă în două limbi paralele, o față adecă în limba maghiară și ceialaltă în limba română. Prețul unui exemplar (compactat) pentru 80 școlari 5 cor.; pentru 120 = 6 cor.; pentru 160 = 7 cor.

Articolul de lege XXVII din anul 1907. despre relațiunile de drept ale școalelor populare elementare nesustinite de stat și despre competențele învățătorilor comunali și confesionali împreună cu îndrumarea a ministrului de culte și instrucțiune publică către comisiunile administrative, referitoare la executarea acestei legi. Prețul 2 cor.

Tipărituri necesare învățătorilor precum: Protocol de dotațiune, Evidența plătirii salarelor învățătorilor și tipăriturile de înștiințare către inspectorii școlari conform §. 10 din instrucțiunea ministerială referitor la salarele învățătoresți și în fine tipăriturile act de dotațiune (díjlevél). Pentru o școală se recer în total circa 25 coale. — Prețul 2 cor. cu porto ca tot.